

KIDDE

Lapin yliopiston tiede- ja taidelehti 4 • 2017

KIDE

Lapin yliopiston tiede- ja taidelehti 4 • 2017

www.ulapland.fi/kide

Kide ilmestyy neljä kertaa vuodessa.

Päätoimittaja MARJO LAUKKANEN

Toimittajat OLLI TIURANIEMI, SARI VÄYRYNEN,
JOHAN-EERIK KUKKO

Art Director REETTA LINNA

Valokuvaaja ANNA MUOTKA

Ilmoitusvaraukset: Tarja Helala, 040 528 6083

Päätoimittaja puh. 040 484 4296

Sähköpostit: etunimi.sukunimi@ulapland.fi

Painos 5 500 kpl, painopaikka Erweko Oy,

Oulu 2017. ISSN 0787-0965.

Lehti ottaa sitoumukset vastaan aineistoja,
mutta pidättää oikeuden muokata niitä.

Mediakortti ja osoitteenmuutokset:

www.ulapland.fi/kide. Julkaisija:

Lapin yliopisto, Viestintä, PL 122, 96101 Rovaniemi.

tekijä

ANNA MUOTKA

Teemu Loikkanen

Opiskelija,
yhteiskuntatieteiden
tiedekunta

Loikkanen on kirjoittanut tähän lehteen kaksi Kiteytykset-artikkelia.

”Päädyn kirjoittamaan ProSoc-tutkimusryhmästä tehtyäni Ylioppilaslehteen artikkelin tulevaisuuden tutkimuksesta. Kiinnostus aihetta kohtaan vei seminaariin, jossa käsiteltiin monia tieteen ja yliopistojen kannalta merkittäviä kysymyksiä. Toimittajan tärkeimpiä taitoja on nostaa esiin olennaiset ja kiinnostavat asiat. Tässä tapauksessa ne olivat bioetiikan tuomat muutokset terveydenhuoltoon, avoimen datan merkitys ja rahoituksen hakemisen haasteet tutkijoiden arjessa. Robotit tuskin pystyvät tähän, ainakaan kovin läheisessä tulevaisuudessa.”

TEKIJÄ-palstalla esitellään lehden tekijöitä.

POHJOISEN PUOLESTA

- 4 Jälkiä
Sámegillii
- 5 Mie: **Intohimoinen opettaja palasi yliopistoon**
- 6 Aura
Luovat
- 7 Arktis
Kolumni **ANNE KIRSTE AIKIO**
- 8 Kiehininen **OLLI TIURANIEMI**
Arviot

TUOKIO

- 28 Tuokio arktisessa **SANTERI HAPPONEN**

OPISKELUA

- 30 Sarjakuva
Blogi
- 31 Opiskelu-uutiset
- 33 Alumni: **Pulpetin molemmilla puolilla**

KITEYTYKSET

- 34 **Ruskan ja revontulten maalari**
- 36 **Veistokset kuin elossa**
- 40 **Sosiaalityön oppeja Lapista Nepaliin**
- 42 **Ammatit murroksessa**

HIPUT

- 44 Kotisivu: **Hokkareiden huumaa**
- 45 Eskon puumerkki **KAKSI OPISKELIJAA**
- 46 Julkaisuja
- 49 Väitökset
- 51 Lyhyet
- 58 Hiutaleita **LOTTA VIKARI**

TEEMA Tiede kuuluu kaikille

Rahoittajat haluavat tutkimukselta yhä enemmän vuorovaikutusta eri yleisöjen kanssa. Miten ja ketkä tutkimuksesta viestivät? Millaista tiedeviestintää yliopisto tarvitsee? Tämä numero on omistettu lehtemme pitkäaikaiselle toimittajalle ja päätoimittajalle Olli Tiuraniemelle, joka jää eläkkeelle. Kiitos Olli ja hyviä hiihtokelejä!

9 Pääkirjoitus **OLLI TIURANIEMI** • 10 Haiku ilmastonmuutoksesta • 17 Kolumni **JANI KAARO**
18 Erilainen työmatka • 22 Tiedeviestintä osaksi tutkimusta • 24 Tutkijana mediassa

” Jostain syystä
haastattelupyynnöt tulevat aina
silloin, kun on muutenkin kiire.

24

ANNA MUOTKA

” Onko tiederunoille
tilaa maailmassa,
jossa vannotaan
tehokkuuden ja
kilpailukyvyn
nimiin?

” Jos toimittaja ei pidä päätään
kylmänä, hänet värvätään
jompaan kumpaan leiriin.

17

Kannen ja tämän sivun kuvitus: Risto Viitanen

Pohjoisen puolesta

Ajankohtaisia pohjoisia asioita, ilmiöitä ja ihmisiä.

ANNA MUOTKA

jälkiä

Arktisen keskuksen tiedeviestinnän päällikön kynästä
MARKKU HEIKKILÄ

LÄNSIMETROSSA

Ajelin kesällä Espoossa siinä suunnassa, johon länsimetroa rakennetaan. Uusia lähiökeskuksia ja korkeita taloja nousemassa toinen toisensa jälkeen. Massiivinen kaupunkirakenteen murros. Paljon suurempi kuin siinä kaupungissa, jossa paikallisbussi ohittaa yliopiston päärakennuksen kerran puolessa tunnissa ja johon saapuu päivässä seitsemän junavuoroa. Siis Rovaniemellä.

Tuleehan pohjoiseen ihmisiä lentokonekaupalla, mutta turistien elämä on toisaalla. Paikoissa, joissa he asuvat ja ovat töissä. Näissä maailman espoissa.

Mitä suurempi kaupunki, sitä enemmän se kasvaa. Työt kasaantuvat ja ihmiset myös. Jossain sitä pidetään luonnonlakina, jossain ei. Tässä osa Ruotsin tänä syksynä tekemistä hajasijoituspäätöksistä: Työympäristövirasto Gävleen. Polaaritutkimuksen sihteeristö Luulajaan. Korkeakouluneuvoston osia Visbyyn. Kulttuurinanalysointilaitos Göteborgiin.

Miksi hajasijoittaminen onnistuu yhdessä maassa mutta ei toisessa? Sitä voisi miettiä, kun ensimmäisen kerran matkaa länsimetrolla. Mutta silloin sen on jo unohtanut.

SÁMEGILLII

Dán spálttas čáallet olbmot, geat beroštit sámedutkamušas, sámegeielas ja sáme kultuvrras. Palstalla kirjoittavat saamentutkimuksesta ja -kulttuurista sekä saamen kielestä kiinnostuneet henkilöt.

SÁNA JA SUOPMA100

Oassin Suoma 100-jagi ávvodoaluid áigot čuvget Sána-duoddara našunála ivnniiguin iehčanasvuodabeaivve áigge. Sána lea olggosaidnit erenoamáš, eahpedábálaš ja fámoláš duottar. Gieskat okta máttasuopmelaš, gii lei vuosttas háve fitnan Gilbbesjávrris, dajai mo Sána muittuhii su Uluru-duoddara Australias. Uluru, mii ovdalaš gohčoduvvui Ayers Rock, lea bassi mutiluju eamiálbmotservošii. Uluru birrašiin leat dološ sárgosat, gáldut, čáhceráiggit ja geađgehoalut. Uluru lea oassin UNESCO máilmmi kulturárbbis. Dat máhcahuvvui dan eaiggádiidde jagis 1985. Dan gudnin dollui seremoniija, mas stáhta ovddasteaddjit geigejedje pitjantjatjara ja yankuntjatjara álbmogiidda guovllu eananoamastangirjiid. Dán rájes sii leat beassan ieža hálddašit guovllu.

Sána lea maiddáa bassi báiki sámiiide. Dan čuvgen alit ja vilges čuovggain ávvudit Suoma 100-jagi orru amas ja áibbas vuostalaš proseassa go mii dáhpáhuvai Uluruin badjel golbmalogi jagi dassái. Naba jos Sána čuvgejuvvošiiige sámii ivnniin? Dat livččii mearka das ahte čuohtejáhkaš Suomas lea nana identitehta gudnejahtit maiddáa eará álbmogiid. Dat loktešii eahpitkeahhtá stuorra árvvoštusa, beroštumi ja oktavuodadovddu olles Sámis.

SAANA JA SUOMI100

Osana Suomen 100-vuotisjuhlallisuuksia Saana-tunturi aiotaan valaista kansallisväreissä itsenäisyyspäivän tienoilla. Saana on erikoisen, mahtipontisen ja vaikuttavan näköinen tunturi. Hiljattain eteläsuomalainen tuttavani vieraili Kilpisjärvellä ensimmäistä kertaa ja palatessaan totesi, että Saana muistutti häntä Uluru Australiassa. Aiemmin myös Ayers Rockina tunnettu Uluru on paikallisen mutijuluyhteisön pyhä paikka. Sen ympärillä on muinaisia maalauksia, lähteitä ja kallioluolia. Uluru on merkitty UNESCO:n yhdeksi maailman perintökohteeksi. Se palautettiin omistajilleen vuonna 1985. Tapahtuman kunniaksi pidettiin seremonia, jossa valtion edustajat ojensivat Ulurun maakirjat pitjantjatjara- ja yankuntjatjara-kansoille, jotka siitä lähtien ovat hallinneet aluetta.

Myös Saana on pyhä alueen saamelaisille. Saamelaisten pyhän tunturin valaiseminen Suomen kansallisvärein tuntuu oudolta idealta. Se vaikuttaa aivan vastakkaiselta prosessilta kuin mitä tapahtui Ulurulle jo yli kolmekymmentä vuotta sitten. Mitä jos Saana valaistaisiinkin saamen värein? Symbolinen ele kuvaisi Suomen identiteettiä kypsänä ja monikansallisuuttaan kunnioittavana maana. Ele nostaisi epäilemättä suurta arvostusta, kiinnostusta ja yhteydentunnetta koko Saamenmaassa.

RAUNA KUOKKANEN

Dutkanprofessor, arktalaš eamiálbmotdutkanuš, servodatdiehtagiid dieđagoddi / Tutkimusprofessori, arktinen alkuperäiskansatutkimus, yhteiskuntatieteiden tiedekunta

ANNA MUOTKA

mie

LEENA-MAIJA ROSSI

Intohimoinen opettaja palasi yliopistoon

New York, Helsinki ja Rovaniemi. Näissä kolmessa kaupungissa Leena-Maija Rossi on asunut viime vuosina.

– Kaupunkeja yhdistää kansainvälisyys. Tunsin oloni täällä heti tervetulleeksi.

Rossi muutti Rovaniemelle elokuussa, kun hän aloitti sukupuolentutkimuksen yliopistonlehtorina Lapin yliopistossa. Meritoitunut tutkija työskenteli pitkään Suomen New Yorkin kulttuuri-instituutin johtajana. Suomeen muuttoa vahvasti halu palata täyspäiväisesti yliopistomaailmaan.

– Olen tutkija ja olen opettaja, näin se vain on. Kun minulla oli pidempi tauko opettamisesta, huomasin, miten paljon arvostan ja kaipaen sitä.

Sukupuolentutkimus on Rossin mukaan vakiinnuttanut paikkansa maamme akateemisessa kentässä.

– Olemme saavuttaneet tietyn institutionaalisuuden asteen. Samalla pitää olla tarkkana, etteivät olot käy liian mukaviksi. On tärkeää säilyttää sukupuolentutkimuksen ydin: kriittisyys, monitieteisyys ja tieteidenvälisyys.

Sukupuoleen kietoutuvat monet muut eronteot liittyen esimerkiksi seksuaalisuuteen, etnisyyteen, ikään ja yhteis-

kuntaluokkaan. Lapin yliopiston sukupuolentutkimuksen vahvuus on Rossin mukaan näiden erojen miettiminen suhteessa kasvatukseen ja koulutukseen. Myös paikallisuuden ja pohjoisuuden tematiikka on täällä vahvaa.

Rossi on itse tutkinut jo pidempään valkoisuutta osana etnisyyden ja rodullistamisen tutkimusta.

– Valkoisuus ja heteroseksuaalisuus ovat niin ilmeisiä normeja.

Hän tutkii parhaillaan myös sukupuolittunutta väkivaltaa komediaalisissa esityksissä. Lokakuussa ilmestyi Sanna Karkulehdon kanssa toimitettu kirja *Sukupuoli ja väkivalta*.

Suomeen palattuaan Rossi on seurannut mielenkiinnolla, kuinka sukupuolisen ja seksuaalisen identifioutumisen monipuolistuminen on siirtymässä teoriasta arkeen. Esimerkiksi yliopistomme työhyvinvointikyselyssä sukupuolekseen pystyi valitsemaan naisen, miehen tai muun. Arkipäiväistymisen keskellä Rossi yllättyi siitä ”affektimyrskystä”, joka seurasi, kun Aamulehti ilmoitti siirtyvänsä sukupuolineutraaleihin ammattinimikkeisiin.

– Feministinen tutkimus ja opetus ei ole vielä pystynyt tekemään itseään tarpeettomaksi.

MARJO LAUKKANEN

MITTAVA HANKE KEHITTÄÄ MAAKUNNALLISTA KOULUTUSTA

Lapin yliopisto on saanut opetus- ja kulttuuriministeriöltä 400 000 euron rahoituksen kolmivuotiselle hankkeelle Arktinen uudistava ja tutkiva opettajuus. Hankkeessa vahvistetaan lappilaista koulutusaosaamista tiivistämällä yhteistyötä ja jakamalla asiantuntijuutta. Lisäksi edistetään koulutuksellista tasa-arvoa turvaamalla kaikille lappilaisille oppilaille mahdollisuus laadukkaaseen ja ajantasaiseen opetukseen.

Hankkeessa jatketaan maakunnallisen kehittämisverkoston rakentamista, mikä lisää yliopiston, harjoittelukoulun ja kuntien välistä yhteistyötä. Keskeisenä tavoitteena on luoda systemaattinen toimintamalli, jonka avulla opettajien ja työyhteisöjen kehittymistä pystytään johtamaan pitkäjänteisesti ja tarvelähtöisesti. Arktisen alueen koulutukselliset erityispiirteet huomioiden tehdään myös erilaisia etä- ja virtuaaliopetuksen kokeiluja, joiden

avulla on mahdollista tuottaa laadukasta opetusta maantieteellisistä etäisyyksistä huolimatta.

Maakunnallisesta merkittävydestä kertoo se, että hankkeeseen osallistuu peräti 18 Lapin kuntaa. Arktista erityisosaamista ja kansainvälistä asiantuntijuutta saadaan Arktisen yliopiston temaattisista verkostoista. Hankkeen johtajana toimii professori Tuija Turunen kasvatustieteiden tiedekunnasta.

JOHAN-EERIK KUKKO

luovat

Taiteellista toimintaa
Lapin yliopistossa

Jaana Erkkilä: *Syyskiireitä*, 2017.

TAIDE LENNÄHTI LUONNONTIETEELLISEEN MUSEOON

Kuvataiteen professori Jaana Erkkilän grafiikkaa on parhaillaan esillä Kokkolan luonnontieteellisessä museossa Kiepissä. Erkkilän teosten teemana ovat muuttolinnut, vaeltajat ja pohjoinen luonto.

Museossa järjestetään näyttelyyn liittyen työpajoja, joissa tutustutaan eri lintuihin. Muutossa ja pesinnässä oikea ajoitus ratkaisee, sillä poikasten tulisi kuoriutua juuri silloin, kun ravintoa on eniten saatavilla. Muuttovireeseen vaikuttavat etenkin muutokset valon määrässä mutta myös kasvillisuuden kehitys ja lämpötilan vaihtelu. Lapsille suunnatut työpajat antavat paitsi faktatietoa myös kehittävät luovuutta tarinankerronnan ja kuvataiteen keinoin.

Erkkilän mukaan lintujen muutossa voi nähdä yhteyden ihmisten muuttoon.

– Elämä on ihmeellistä, katsoopa sitä ihmisen tai muun luomakunnan näkökulmasta. Olen yrittänyt tavoittaa taiteen keinoin jotakin tästä ikuisesta muuttoliikkeestä, tarpeesta lähteä ja palata. Muuttolintujen, kuten meidän ihmistenkin, on usein vaikea sanoa, mistä olemme poissa, kun olemme kuitenkin kotona, Erkkilä kuvailee.

Takaisin ja pois -grafiikanäyttely on esillä Kiepissä 11.3.2018 asti.

TAPIO SEPPÄLÄ

SAAMELAISVERI ON TOTTA

Olen antanut useita haastatteluja Suomessa vasta ensi-iltansa saaneen *Saamelaisveri*-elokuva tiimoilta. Elokuva-analyysin sijaan toimittajat ovat kiinnostuneita kuulemaan, ovatko elokuvan tapahtumat totta. Minusta tosiasioiden kertaamisen sijaan olisi kiinnostavampaa pohtia, miten valtaväestö käsittelee oman valtionsa rujoa historiaa.

Amanda Kernellin ohjaama menestyselokuva käsittelee saamelaisiin kohdistuneita rotututkimuksia ja koululaitosta asuntoloineen, jossa valtion toimesta saamelaislapsia tutkittiin ja pakkoassimiloitiin. Elokuvan koskettavasta tarinasta on tykätty ja kertomuksen universaalisuuden todistaa se, että elokuva on voittanut maailman elokuvafestivaaleilla monia palkintoja.

On hyvä, että elokuva on nostanut saamelaisten kokeman sorron ihmisten tietoisuuteen Suomessakin. Harmikseni olen joutunut toteamaan, että useimmat suomalaiset eivät tiedä, että rotuopillisia tutkimuksia tehtiin myös Suomessa. Ajatelkaa, myös Suomessa elokuvaa on käynyt katsomassa saamelaisia, jotka joutuivat elokuvan päähenkilön tavoin riisutuksi ja mitatuksi rasististen rotututkijoiden toimesta.

Rotututkimusten lisäksi *Saamelaisveri*-elokuva kuvaa saamelaisten kokemuksia asuntolakouluissa. Utsjoella elokuvaa katsottiin elokuvasalissa, joka ennen oli asuntolakoulun makuusali. Siinä, missä nyt joku istui tuolillaan katsomassa elokuvaa, kyhötti 50 vuotta sitten kuusivuotias saamelaislapsi asuntolan sängyssä ja itki osaansa järjestelmän rattaissa.

Tuhannet saamelaislapset ovat kokeneet asuntolakoulut. Silti minulta kysytään, onko se totta. Totean, että nämä tapahtumat ovat osa suomalaista kouluhistoriaa. On häpeällistä, ettei 100-vuotias Suomi opeta jo peruskoulussa perusasioita saamelaisuudesta ja saamelaisten historiasta Suomessa. Sivistyksen puutteen vuoksi me saamelaiset joudumme todistelemaan, että näin on käynyt ja selostamaan asiaa rotubiologian periaatteista assimiloitipolitiikkaan ja geneettiseen traumasiirtymään. Jossain on kyllä siinä vaiheessa vika.

ANNE KIRSTE AIKIO
Läänintaiteilija

arktis

Tieteestä yli rajojen

JEMMA-KARHUN SURU

Jääkarhu pitelee porkkanaa etutassujensa välissä ja rouskuttaa. Toinen karhu sukeltaa veteen omenan perässä. Nam mitä herkkua! Todistamme outoa näkyä Ranuan eläinpuistossa, jonka viimeimmät vetonaulat ovat äiti ja poika, Venus ja Sisu.

Niiden rinnalla ruskeakarhut vaikuttavat kovin tutuilta, vaikka harva sellais-takaan on nähnyt luonnossa. Malla-emo pysyttelee pesässään, mutta Jemmatytär makoilee kivellä. Taustalla kuuluu kova hurina, kuin ison kissan kehräys. Kestää hetken, ennen kuin ymmärrämme, että ääni tulee kiveä nuolevasta Jemmasta.

Ääntely johtuu traumasta. Kun Malla ja Jemma päästettiin ensimmäistä kertaa ulos pesästään, Malla hylkäsi pentunsa. Karhut jouduttiin sijoittamaan eri aitauksiin, ja Jemmasta huolehtivat ihmiset. Jemma äänтелеe yhä samalla tavalla kuin pentukarhu emonsa nisillä.

Monet pohjoiset kansat ovat pitäneet karhuja pyhinä, jopa sukulaisinamme. Ovathan ne melkein kuin ihmisiä.

MARJO LAUKKANEN

kiehinen

Viestintäpäällikkö veistellee peräpohjolan murhela sytykkeitä akateemisele keskustelule.

Kilostelin yliopistole Lapin Ratiosta vuona 1993. Miun kontole tohithin antaa yliopiston avviisin framile nostaminen ja työkaluiksi pöytä, tuoli, roskakori, puhelin ja tietokone. Lähtökohtana näytti olevan kehittää talole journalistisesti toimitettu yhteisöavviisi. Panin tupen rapishen ja tehämä pois -asenthela pyrin ottamhan lehen tekhon völijhyn koko talon henkilökunnan, opiskelijat ja siosryhymät. Tarkoituksena oli luua heti alakhunsa rehellinen ja riittinen vilikasu yhteiskunthan, tietheshen ja hallinnon remontheihin.

Maakuntayliopistona Lapin yliopistola on ollu jo aataminaikusesta muita yliopistoja väkevampi ote maakunnan kehittäjänä. Samhan pyrki yliopiston avviisi. Esimerkiksi vuona 1994 Kithesä kattothin yliopiston asemaa Barentsin aluhhen kouluttajana, puntaroihin yliopiston yhteiskunnallista tutkimusta sekä käsitelthin taijetta, rakhautta, naistutkimusta, luonnon monimuotoisuutta, senioreita, matkailua, Euroopan yhentymistä, velekajärijestelyjä sekä yrittysten ympäristöraportointia.

Nelijännesvuosisathan mahtuu kasapäin erilaisia lehenteon vaihteita. Alakuuosina kirijotin lähes kaikki jutut itte, valokuvasin ja tein taittosuunnitelman. Sen jälähkin kaahasin seittemän kertaa vuojesa Kemhin Meri-Lappi Instituuthin, josa lehti taitethin. Toisesa taskusa minula olit valokuvat ja toisesa levykhet. Kainalosa oli vielä varmuuen vuoksi a-neluset. Häätty kyllä sanua, että ethenpäin on aina menty ja reki se on varsan taamonu täsäki työsä. Yhteisö on opettanu nöyräksi ja sen, että luulo ei ole tievon väarti.

Tänä päivänä näyttäs siltä, että pätäkkä kuorii karstaa myös avviiseista. Uutiset ovat muuttunhet tviitin mittasiksi sähköheiksi, tsätviesteiksi ja meemikuviksi. Uuskeveys ja peeärrä valtaavat allaa ja myös yliopistojen viestintäyksiköisä lissääntyy pinespuhe ja panos-tuotosraati. Toivon, että peeärrä ei hotkase ahaneuksishan tieeviestintää kokohnan kithansa eikä tiethestä tehä pelekkaa humppaa, vaikka humppa hyvä tanssi onki.

Olen sammaa mieltä nykyisen päätoimittajan kans siittä, että Kithestä voitais kehittää tulevaisuuesa koko Lapin tiee-, taije- ja teknologia-avviisi. Lisäksi toivon, että yliopistomaailman vauhista huolimata journalismi viittilöis myös tulevaisuuesa lehen sisällön. On ollu lystiä saaha olla mukana kehittämäsä tätä avviisia. Toivon Kithela ja sen lukijoile mitä parhainta menestystä.

OLLI TIURANIEMI

arviot

levy

Lapin kamariorkesteri, johtajanaan John Storgårds. Anders Paulsson, saksofoni. Väinö Jalkanen, piano. Jaakko Kuusisto, viulu.

KALEVI AHO: Concerto for soprano saxophone & Quintet for winds and piano

Bis Records Ab, 2017

Lapin kamariorkesterin uusin levy tarjoilee tustusti Kalevi Ahon sävellyksiä, mutta tällä kertaa virkistävän raikkaina ja keskimittaisina versioina. Sopraanosaksofonin sointi on kuin yhdistelmä kauneimpia puhallinsoittimia. Mestarillinen Anders Paulsson ottaakin soittimestaan kaiken irti. Lempeän arkaaisista joikumelodioista päädytään hurjaan sotaankutsuun.

Kvintetto pianolle ja puhaltimille yllättää tasapainoisuudellaan. Soitinten parhaat puolet yhdistyvät erityyillisissä osissa, joista erityisesti toccata hengästyttää kiihkeydellään. Huikein virtuositeetti löytyy kuitenkin Solo I -teoksesta sooloviululle. Ryöpytyksessä kuulijankin ajatukset kirkastuvat.

MIKKO VEHKAPERÄ

kirja

Antti Haataja ja Pekka Sammallahti

TUULESSA ROIHUAA MAA: Kertomus Lapista, jäisestä merestä ja Saamen kansasta

Tammi, 2017

”Ihminen ei elä luonnossa, vaan on osa sitä ja elää sen varassa”, sanoo professori emeritus Pekka Sammallahti Antti Haatajan kanssa yhdessä kirjoittamassaan teoksessa. Valokuvia ja tekstiä yhdistävä kirja on laaja kuvaus Saamenmaasta – vuodenkierrosta, luonnosta, ihmisistä ja historiasta.

Takana on molempien kirjoittajien vuosikymmenten omat kokemukset, joita asiantunteva, paikoin haltioitunut teksti ja häikäisevän upeat kuvat valottavat. Suositellaan kaikille Lapista ja pohjoisesta kiinnostuneille – paitsi ei iltalukemiseksi vaakatasoon.

SUSANNA PARIKKA

Avoimuus lisää luottamusta

Tänä päivänä viestintä on tärkeä osa tutkimusprosessia.

ANNA MUOTKA

Tiedeviestintä rakentaa tieteen ja yhteiskunnan välistä vuorovaikutuksellista ja luottamuksellista yhteyttä. Tiedeviestintää tekevät yliopistoissa sekä tutkijat että viestinnän ammattilaiset. Lapin yliopistossa myös opiskelijat ovat osallistuneet viestintään freelancer-avustajina jo noin kymmenen vuoden ajan.

Itse olen tehnyt tiedeviestintää Lapin yliopistossa neljännesvuosisadan ajan. Vuosien myötä tutkijoiden asenne tiedeviestintää kohtaan on muuttunut entistä myönteisemmäksi. Yhteistyömme on perustunut avoimuuteen ja luottamukselliseen vuorovaikutukseen.

Kide-lehden kautta tieto Lapin yliopiston tutkimuksesta on levinnyt koko maahan. Lisäksi medialle vuosittain lähetetyt sadat tiedotteet ovat kertoneet yliopistomme toiminnasta. Myös erilaiset tiede- ja taidetapahtumat ovat nostaneet tutkimusta ja taidetta suuren yleisön tietoisuuteen. Yliopiston tuottamista tiede- ja taidetapahtumista onkin tullut merkittävä ja näkyvä osa Rovaniemen kaupunkikulttuuria.

Haasteena yliopistojen tarjoamissa viestintäpalveluissa lienee yleisemminkin viestinnän kanavien lisääntyminen ja visualisoituminen. Samalla viestintäpalveluiden resurssit ovat pysyneet ennallaan tai jopa vähentyneet. Uudet kanavat vaativat uudenlaista osaamista myös viestinnän ammattilaisilta. Toisaalta viestintäpalveluiden painetta on vähentänyt se, että tutkijat itse ovat ottaneet entistä suuremman määrin tiedeviestinnän omiin käsiinsä.

Tänä päivänä viestintä on tärkeä osa tutkimusprosessia. Myös tutkimusta rahoittavat tahot edellyttävät tutkimukselta entistä laajempaa yhteiskunnallista näkyvyyttä. Käsitykseni on, että Lapin yliopiston tutkijat, opettajat ja hankkeiden vetäjät ymmärtävät hyvin viestinnän muuttuneen merkityksen omassa työssään. He ymmärtävät oman roolinsa viestinnän aktiivisina kansallisina ja kansainvälisinä toimijoina sekä yhteiskunnallisina keskustelijoina. Monet tämän päivän tutkijat kirjoittavat blogeja, ovat aktiivisia somessa, antavat haastatteluja medialle sekä osallistuvat aktiivisesti erilaisiin tiedetapahtumiin. Yliopistomme tutkijakoulu vastaa osaltaan haasteeseen järjestämällä tutkijoille viestinnällistä koulutusta, kirjoittajaklinikoita sekä esiintymiskursseja mediaa ja kansainvälisiä seminaareja varten.

Oman viestintäkapulani haluan jättää yliopistoyhteisölle seuraavilla sanoilla: Kaiken a ja o on, että koko yliopistoyhteisö ymmärtää ja näkee oman roolinsa viestinnän aktiivisena toimijana. Tutkimus korostuu tulevaisuudessa entisestään yliopistojen toiminnassa. Niinpä myös tiedeviestintä tulee nähdä entistä merkittävämpänä osana yliopistojen arkea.

Haikuu

ilmastonmuutoksesta

Tutkimuksesta halutaan viestiä yhä visuaalisemmin, vuorovaikutteisemmin ja tarinallisemmin. Miten se onnistuu?

TEKSTI MARJO LAUKKANEN | VALOKUVAT MARKO JUNTILA | PIIRROKSET RISTO VIITANEN

Mustakantinen ruutuvihko lepää sylissäni. Olen kirjoittanut yläreunaan otsikon – Tiederuno – ja sen alle numerosarjan:
5
7
5

Numerot viittaavat tavujen määrään eri riveillä. Ta-voitteenani on kirjoittaa haiku ilmastonmuutoksesta.

Muutama vuosi sitten Nasa järjesti kilpailun parhaasta avaruushaikusta. Kilpailuun lähetettiin 12 500 runoa, joista osa jatkoi matkaansa Marsiin, DVD-levylle tallennettuina. Oma suosikkini on Benedict Smithin oivallus:

*It's funny, they named
Mars after the God of War
Have a look at Earth*

Toivottavasti vastaanottaja on englanninkielentaitoinen ja hänellä on DVD-soitin.

Mitä järkeä tällaisessa runoilussa on? Ainakin Nasa sai kosolti julkisuutta Mars-tutkimukselleen, ja ehkä osa runoilijoistakin oppi uusia asioita tuosta punaisesta planeetasta.

Innostuin tiederunoilusta pari vuotta sitten. Kirjoitin runon arktisesta alueesta ja esitin sen yleisölle, jossa istui poliittisia päättäjiä ja tutkijoita. Yksi kuulijoista kannusti kokeilemaan haikua.

Arktisen keskuksen tiedetoimittajan työssäni tiederunoilu on kapea sivupolku, vaikkakin inspiroiva sellainen. Silti juuri se tulee ensimmäisenä mieleeni, kun alan miettiä tiedeviestinnän tarvetta ja tulevaisuutta yliopistoissa. Onko tiederunoille tilaa maailmassa, jossa vannotaan tehokkuuden ja kilpailukyvyn nimiin?

Tutkijat lavalla

Syyskuussa istun rovaniemeläisessä kuppilassa kuuntelemassa Science Slamia. Tässä värikkäässä tiedetapah- tumassa tutkijat kilpailevat yleisön suosiosta lyhyillä vapaamuotoisilla esityksillä. Yksi tutkijoista räppää, toisen esitys sisältää tilannekomiikkaa, kolmas laulaa ja lausuu runoja. Yleisö eläytyy huutaen, taputtaen, nauraen.

”Tutkimusviestintä on tehokkainta silloin, kun tutki- ja viestii itse”, kirjoittaa Annina Lattu, Kaskas Median viestintäasiantuntija.

Hetkinen. Jos kerran olen samaa mieltä, mihin tarvitaan edustamaani tiedeviestintää? Miksi tutkijat eivät vain itse viesti omasta tutkimuksestaan?

Siihen suuntaan yliopistojen viestintä on kyllä kehitynyt jo jonkin aikaa. Tiedottajien ammattinimikkeet ovat muuttuneet tai muuttumassa viestintäsuunnit- teliijoiksi ja -asiantuntijoiksi. Työhön kuuluu tutkijoiden innostamista ja ohjaamista aktiiviseen viestintään sekä

mediasuhteiden hoitoon.

”Pitääkö meidän tehdä tämäkin itse?” puuskahti tuttu professori.

Hyvä kysymys.

Olen työssäni tarkastellut yliopis- tojen tutkimusviestintää eri puolil- ta: Toimittajana olen haastatellut tut- kijoita asiantuntijoina ja tehnyt heis- tä henkilöjuttuja. Tutkijana minua on haastateltu niin lehtiin, radi- oon kuin televisioonkin. Tiedot- tajana toimin linkkinä tutkijoi- den ja toimittajien välillä.

Kymmenessä vuodessa vies- tintäkanavien ja -muotojen määrä on moninkertaistunut. Yliopistojen viestintä on laajen- tunut paletiksi, jossa tiedevies- tintä on vain yksi – eikä vält- tämättä aina se tärkeimpänä pi- detty – väri.

”Tuppisuiset tutkijat rapauttavat tiedettä”, väittää toimittaja Mari Manninen (HS 17.10.2017). Man- nisen mukaan suomalaisen tut- kimuksen viestintäkulttuuri on vasta rakenteilla.

”Viestintätaitojen puutteesta on vahinkoa koko suo- malaiselle tietelle ja mahdollisesti sen rahoitukselle- kin”, Manninen kirjoittaa.

Toimittaja korostaa tutkijoiden esiintymistaitoja ja toteaa, että myös oman alan kollegat kuuntelevat muu- takin kuin asiasisältöjä. Ylipäättään viestinnän pitäisi läpäistä koko tutkimusprojekti, ei muistua mieleen vasta loppumetreillä.

Samaan aikaan, kun viestintää halutaan jalkauttaa tutkijoille, tutkimuksesta viestiminen on muuttunut yhä tarinallisemmaksi ja kuvallisemmaksi. Tiede-leh- den päätoimittaja Jukka Ruukki kuvailee Suomen tie- detoimittajat ry:n julkaisemalla videolla, kuinka tiede- toimittaminen on viihteellistynyt ja henkilöitynyt. Hän pitää suuntaa hyvänä. Tuleehan tiede näin lähemmäs

lukijoita ja herättelee kiinnostumaan monimutkaisista ilmiöistä.

Kuinka monella tutkijalla on silti aikaa, tahtoa ja taitoa tarinallistaa omaa tutkimustaan? Tutkija Taina Kinnunen julkaisi aiheesta esseen otsikolla *Narsistista tiedeviestijäk- si* (Kaleva 11.6.2017). Hän kertoo värikkäiden esimerkkien avulla, kuinka suhde tiedeviestintään on muuttunut rajusti vajaassa parissakymmenessä vuodes- sa. Tutkijoiden julkisuudessa esiintymistä pidettiin aiem- min kiusallisena, mutta nyt yleistajuistamista edellyttävät jo rahoittajatkin.

Vuorovaikutukseen eri yleisöjen kanssa on kehitelty myös uudenlai- sia yhteistyömuotoja. Esimerkiksi Koneen säätiö rohkaisee tutkijoita yhteis- työhön muun muassa toimittajien ja taiteilijoiden kanssa. Näin vuorovai- kutus yleisön kanssa ei jää vain tut- kijoiden hartioille, vaan siinä hyö- dynnetään eri alojen ammattilaisia. Toisaalta tutkijoissakin on paljon

loistavia puhujia, kirjoittajia, taiteilijoita.

Harva viestinnän ammattilaisistakaan pystyy teke- mään tiedeviestintää yksin. Tutkijana olen arvostanut minua haastatelleiden toimittajien ammattitaitoa. Enpä olisi itse osannut sanoa tuota noin hyvin! Tiedetoimit- tajana yksikään lehti, kirja tai video ei olisi syntynyt ilman graafikkia, kuvaajaa ja tutkijoita.

Kirkkokuorolle saarnaamassa

Yksi tiedeviestinnän kuumista trendeistä on moniais- tisuus. Tiede-esitykset ja -videot kutkuttavat kuulo- ja näköhermoja, tiedenäyttelyssä mukaan saadaan myös haju-, tunto- ja jopa makuaistit.

Lapin yliopiston Arktisella keskuksella on oma tie- denäyttely, Arktikumien tiedekeskus. Moneen muuhun tiedeviestinnän kanavaan verrattuna tiedekeskuksessa

Arktisen keskuksen Mirva Salminen osallitui Science Slamiin kilpailijana ja Joonas Vola tuomarina.

on moniaistisuuden ohella toinen merkittävä etu: runsas yleisö. Onhan Arktikum yksi Rovaniemen suosituimmista nähtävyyksistä, jossa vierailee jopa yli 90 000 kävijää vuodessa.

Elämysjohtaja Mikko Myllykoski kuvailee Heurekan tiedekeskusta videohaastattelussa: ”Tänne tullaan avoimin mielin, mikä on tiedeviestinnälle erityisen otollinen maaperä.” Myllykosken mukaan Heurekan yleisö on poikkileikkaus koko kansasta. Kuvaus pätee ainakin koululuokkiin, aikuisista en ole ihan varma.

Halutun yleisön – tai ylipäätään yleisön – saavuttaminen on yksi tiedeviestinnän suurimmista haasteista. Loistavaa luentoa voi olla kuulemassa vain kourallinen ihmisiä, tai tutkimuksesta kertova video saa vain muutamia kymmeniä katsojia.

Usein tiedeviestinnällä tavoitetaan yleisö, joka on jo samaa mieltä tai perillä asioista. Myllykoski kuvaa tätä osuvasti ”kirkkokuorolle saarnaamiseksi”. Tämä on huono lähtökohta, jos tutkija toivoo tiedeviestinnällään lisäävänsä ymmärrystä tai tietoisuutta.

Helsingin yliopisto on kehittänyt ratkaisuksi Tiedekulma-konseptia. Sen tavoitteena on tuoda tutkimus katu-tasolle, kaikille avoimeen kohtauspaikkaan. Joka päivä auki oleva Tiedekulma houkuttelee kahville ja lounaalle sekä nauttimaan samalla tieteestä ja dialogista. Juuri jatkuvuus ja omat tilat erottavat konseptin monesta muusta tiedetapahtumasta.

Yleisön saavuttamiseksi ei ole olemassa helppoja taitatemppuja. Sosiaalisessa mediassa osuva postaus voi levitä nopeasti laajalle, mutta sielläkin pysyvemmän yleisön saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä työtä ja aikaa ajatella.

Kääk-uutinen tiedeviestinnästä

Kollega lähetti keväällä kiinnostavan linkin uutiseen,

jolla oli raflaava otsikko: ”Tiedeviestintä voi vähentää luottamusta tieteeseen.” Jutussa kerrottiin, että tiedeviestintä ja -uutisointi voivat yksinkertaistaa monimutkaisia ilmiöitä niin paljon, että yleisö luottaa liikaa omaan kykyynsä arvioida tiedettä ja he kyseenalaistavat helpommin asiantuntijoita. Silmäilin tieteellistä artikkelia, johon juttu pohjasi. Huvitti. Uutisessa kun oli vedetty vähän mutkia suoriksi.

Ehkä tässä voi olla yksi syy siihen, miksi yliopistot tarvitsevat omaa tiedeviestintäänsä. Se voi paneutua tieteen maailmaan pitkäjänteisesti ja olla jatkuvassa yhteistyössä tutkijoiden kanssa. Tulevaisuudessa tiedeviestinnän rooli tutkimushankkeissa ja -rahoituksissa luultavasti kasvaa ja vahvistuu. Tiedeviestintä voi olla dynaaminen osa itse tutkimusta suunnitelmavaiheesta lähtien.

Tutkijan ja toimittajan työssä on sama lähtökohta: molemmissa pyritään totuuteen. Yliopisto tarvitsee tiedeviestintää, jota tehdään kuin tutkimusta. Aiheet lähtevät yliopiston toiminnasta, mutta tiedeviestinnässä ei inspiroiduta vain oman yliopiston tutkimuksesta, vaan kurkotellaan yli tieteen ja instituutioiden rajojen. Kunnianhimoisesti, eettisesti, luovasti ja riskejä ottaen.

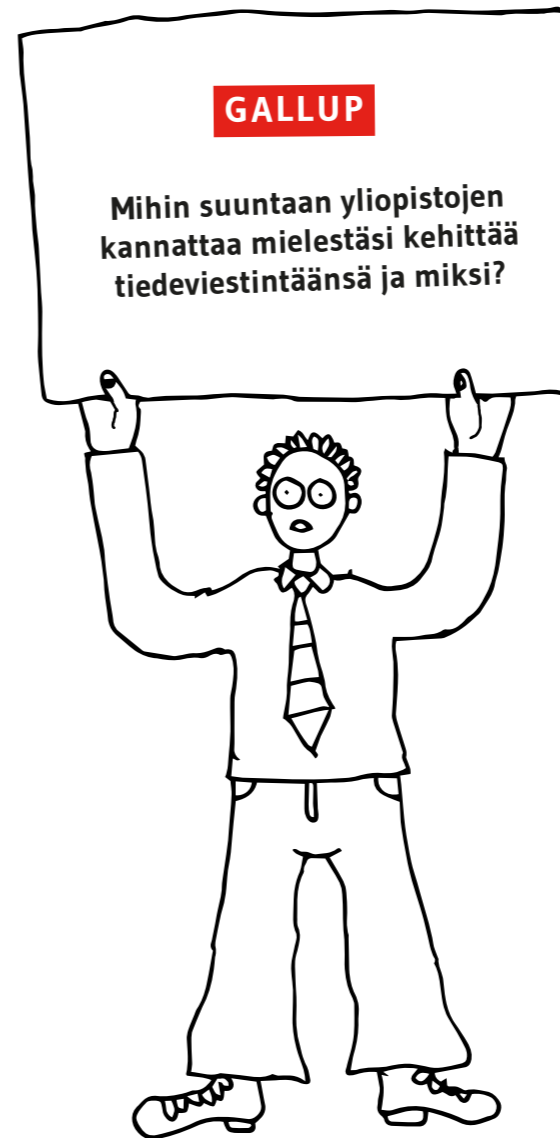
Niin, se haiku ilmastonmuutoksesta. Ensimmäisiä yrityksiäni:

*Hyökyy päällemme
heinäkuun raekuuro
jäinen nipistys*

Ilmastonmuutos ei tarkoita kaikkialla samaa. Paimon talvet voivat lämmitä mutta kesät muuttua pilvisemmiksi ja sateisemmiksi, ylipäätään sään ääri-ilmiöt lisääntyvät.

Hmm. Haiku, joka vaatii perään tieteellisen selityksen, ei toimi.

Jatkan yrittämistä. ●

”Nykyisin tutkimushankkeissa kiinnitetään entistä enemmän huomiota tulosten julkistamiseen ja niiden hyödynnettävyyteen yhteiskunnassamme. Myös politiikassa on havahduttu tutkimustiedon tärkeyteen päätöksiä tehtäessä. Viestinnän saralla yliopistoilla on silti vielä paljon tehtävää. Viestintä ei ole pelkästään kirjoitettuja tekstejä vaan kaikkea, mikä näkyy ja kuuluu organisaatiosta. Viestintä- ja brändäystaidot ovat tulleet osaksi paitsi organisaatioita myös yksittäisen tutkijan profilia.”

Professori Riitta Brusila,
taiteiden tiedekunta, Lapin yliopisto

”Tarvitaan tutkijoiden omia viestintävalmiuksia, koska jokainen ihminen on media. Tarvitaan myös tiedeviestinnän ammattilaisia rakentamaan pitkäjänteisesti tutkimuksen tarinaa ja suunniteltua näkyvyyttä, koska ilman sellaisia yliopisto on hukassa. Tiedeviestintä on osa yliopistojen kolmatta tehtävää: yhteiskunnallinen vaikuttavuus edellyttää, että tutkimus on näkyvää ja ymmärrettävää ja tämän kautta merkityksellistä. Yliopistoilla on viestittävää myös organisaatioina, mutta siinä on toinen lähtökohta.”

Tiedeviestinnän päällikkö Markku Heikkilä,
Arktinen keskus, Lapin yliopisto

”Tiedeviestintä ei poikkea peruseriaateiltaan muustakaan viestinnästä. Sille on oltava tarve ja tavoite, joka sitten määrittää viestinnän laadun ja laajuuden. Erityisen tärkeää on pohtia kohdeyleisöä. On aivan eri asia viestiä tutkijakollegoiden kanssa kuin yrittää popularisoida jotain tutkimustulosta. Yliopistojen on osallistuttava julkiseen keskusteluun entistä tehokkaammin. Tietynlaisen autonomian ylikorostaminen johtaa helposti norsunluutorneista huuteluun ja elitistiseen leimaan.”

Päätöimittäjä Aleksii I. Pohjola, Lapin ylioppilaslehti

”Tiedeviestintä voi olla yliopistotasolla yhtä aikaa koordinoitua ja hajautettua. Viestinnän ammattilaisten panos koordinoitujen viestien muotoilussa on korvaamaton, sillä informaatiotulvasta erottautuminen on entistä vaikeampaa. Hajautettu viestintä on selkeämmin tutkija- tai tutkimusryhmälähtöistä ja usein näyttää sekä kuulostaa viestijöiltään. Johdetun ja spontaanin viestinnän yhdistelmä palvelee yliopistojen strategioita mutta luo tilaa myös kriittisille ymmärryksen pisaroille.”

Yliopistonlehtori Tapio Nykänen,
yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Lapin yliopisto

”Yliopistot ovat jo mukavasti lisänneet panostustaan tapahtumiin, kuten alueellisiin Tieteen päiviin ja Tutkijoiden yöhön. Todella kiinnostavia sessioita on ollut tarjolla Rovaniemellä ja Oulussa. Tätä kannattaa jatkaa. Uusina viestinnän keinoina yliopistot ovat esimerkiksi Twitterissä ja Instagramissa. Tieteestä kertomista voisi näissä lisätä.”

Professori Erkki Karvonen, Oulun yliopisto

MITÄ KUULUU TIEDEJOURNALISMI?

Meillä Suomessa ovat asiat vielä aika hyvin. Näin totesimme suomalaisten kollegoiden kanssa tiedetoimittajien maailmanlaajuisessa konferenssissa, joka pidettiin lokakuun lopulla San Franciscossa. Yhdysvalloissa kun oltiin, yksi keskeinen puheenaihe oli tieteen- ja journalisminvastaisuuden lisääntyminen. Monissa puheenvuoroissa ratkaisuksi tarjottiin entistä avoimempaa tiedeviestintää, joka lisäisi kansalaisten ymmärrystä tieteen keinoista ja periaatteista.

– Uskottavuus on vaikea saavuttaa mutta helppo menettää, totesi toimitusjohtaja Susan Desmond-Hellmann Bill ja Melinda Gatesin säätöistä.

Desmond-Hellmannin mukaan tutkijoilla on kiusaus liioitella tutkimustuloksiaan rahoituksen tai maineen takia. Toimittajaa houkuttaa myös uutisen merkittävyyden lisääminen. Desmond-Hellmann totesi osuvasti, ettei meille riitä, että ymmärrämme totuuden perään, vaan meidän tulee lisäksi ymmärtää yleisöämme. Hän kehotti tutkijoita kertomaan tutkimuksestaan tavalla, jonka kuka tahansa tajuaa, ja niin, että sillä on merkitystä kuulijan oman elämän kannalta.

Konferenssissa kuultiin toinen toistaan uskomattomampia tarinoita siitä, kuinka autoritaarisissa maissa tiedehuijauksilla voi olla viranomaisten tai jopa valtion tuki. Tällöin yksittäisten tiedejournalistien työ on melkoista korpeen huutamista. Myös Yhdysvalloissa tietenvastaisuus kulkee käsi kädessä poliittisten tavoitteiden kanssa. Esimerkiksi ilmastopolitiikassa ratkaisevat tutkijoiden mukaan enemmän raha ja asenne kuin tieto.

Tällaisessa maailmassa usko avoimuuteen ja faktoihin on samaan aikaan sekä ihailtavaa että hieman sinisilmäistä. Eräs yleisössä istunut tiedetoimittaja kysyikin, tarvitsevatko tiede ja journalismi avukseen tehokasta brändiviestintää. Hänen kysymyksen torjuttiin hieman huvittunein mutta kohteliain sanankääntein. Rehellisyys maan perii, Yhdysvalloissakin. Mahdollisesti. Toivottavasti.

MARJO LAUKKANEN

Kirjoittaja osallistui konferenssiin Suomen tiedetoimittajain liiton stipendiaattina.

kolumni

JANI KAARO
tiedetoimittaja

|| Tässä kohden ei auta sanoa muuta kuin Houston, meillä on ongelma.

PIETARI KAARO

TIEDETTÄ JA INFORMAATIOSOTAA

Näinä päivinä tiedetoimittajan on elintärkeää havaita hyvissä ajoin, raportoiko hän tieteestä vai kampanjasta. Toisin sanoen, kun hän kirjoittaa tutkimuksesta, tutkimus voi ollakin tieteelliseksi tutkimukseksi naamioitua informaatioisotaa.

Hyviä esimerkkejä tällaisesta tilanteesta ei tarvitse kaukaa hakea: Ovatko rokotteet vaarallisia? Onko luomuruoka terveellisempää kuin tehotuotettu? Onko glyfosaatti terveydelle haitallista? Millaisia riskejä tai hyötyjä sisältyy geenimuunneltuun ruokaan?

New York Times on tehnyt viime vuosina useita paljastuksia liittyen etenkin luomu-, GM- ja glyfosaattitutkimukseen. Olemme oppineet, että Yhdysvalloissa keskeinen luomututkija Chuck Benbrook on enemmän luomuruoan mainosmies kuin tutkija, ja hänellä on vankat sidokset luomujärjestöihin. Olemme myös oppineet, että Monsanto on koettanut vaikuttaa tutkimusten sisältöihin ja ostanut tutkijoita omiin riveihinsä. Lisäksi olemme oppineet, että keskeinen glyfosaatin haitallisuudesta varoitannut tutkija, Gilles-Eric Seralini, saa hänkin suuren osan rahoituksesta luomujärjestöiltä.

Tässä kohden ei auta sanoa muuta kuin Houston, meillä on ongelma. Ei ole ihme, ettei näistä asioista päästä yksimielisyyteen. Tämä ei ole tiedettä, vaan informaatioisotaa ja kampanjointia, ja jos toimittaja ei pidä päätään kylmänä, hänet värvätään jompaankumpaan leiriin. Eikä tällaisessa sodassa voi kuin valita puolensa.

Jos emme kuitenkaan ole äärimmäisiä relativisteja ja jos uskomme siihen, että näihin kysymyksiin voi saada parhaan mahdollisen vastauksen – ja samalla luoda luottamusta tieteelliseen tutkimukseen – onko mitään, mitä voimme tehdä? Kyllä on.

Kuvitelkaa, että kaikki rokotteita valmistavat yhtiöt lakkaisivat rahoittamasta omaa rokotettaan koskevia tutkimuksia. Sen sijaan nämä yhtiöt laittaisivat tutkimusrahansa yhteiseen pottiin, jollekin neutraalille ja ulkopuoliselle toimijalle.

Tämän jälkeen tämä kolmas toimija käyttäisi tutkimusrahat värväällä parhaat mahdolliset tutkijat selvittämään rokotteiden turvallisuutta ja tehoa. Tutkijat pidettäisiin mahdollisimman etäällä rahoittajista eivätkä he välttämättä olisi edes tietoisia, minkä yhtiön rokotetta he testaavat.

Näin tutkijat saataisiin etäännytettyä mahdollisimman kauas kaupallisista intresseistä. Tutkijat voisivat keskittyä tutkimukseen ja rahoittajatkin saisivat parasta mahdollista tietoa omasta tuotteestaan. Näin voitaisiin menetellä myös muissa kiistakysymyksissä.

Tieteen voi vielä pelastaa ajamalla kauppamiehet sen temppeleistä pois.

ERILAINEN TYÖMATKA

Arktisen keskuksen tiedetoimittaja
matkasi lähes kuukauden Vancouverista
Nuukiin jäänmurtaja Nordicalla. Mitä
erilainen työmatka opetti?

TEKSTI ARI LAAKSO | KUVAT ANTTI KUROLA

Pääsimme osallistumaan toimistonaapurini, väitöskirjatutkija Ilona Mettiäisen sekä valokuvaaja Antti Kurolan kanssa Arctic100-retkeksi nimetylle läpikulkumatkalle kuuluisalle luoteisväylälle. Kuljimme siis samoissa vesissä kuin tutkimusmatkailija Roald Amundsen aikoinaan!

Matkaa voisi verrata Mount Everestiin huipulle kiipeämiseen, jossa kävely matka alkaisi Katmanduun lentokentältä. Ensimmäiset seitsemän päivää seilailtiin Pohjoisella Tyynellä valtamerellä suuntana Aleutien saarjono. Päivät kuluivat laivan tavoille oppiessa sekä miehistöön ja muihin retken osallistujiin tutustuessa. Heti ensimmäisinä päivinä päätettiin järjestää luentosarja, jossa jokainen saisi pitää esitelmän itse valitsemasta aiheesta. Luennoista muodostui päivittäinen kohokohta, jossa saatiin kuulla muun muassa USA:n uusien jäänmurtajahankintojen aikatauluista, jäänmurtaja Nordican offshore-tehtävistä sekä miten tunnistaa eri arktisia merinisäkkäitä.

Yksi matkan upeammista näkymistä oli Lancasterinsalmelta kohti Akia eli Bylotinsaarta. Saari kuuluu Sirmilikin kansallispuistoon joka tarkoittaa inuiittikielessä jäätiköiden valtakunta.

Tiedetoimittaja Ari Laakso oppi matkalla paljon Suomen arktisesta osaamisesta.

Matkan aikana nähtiin jääkarhuja, sarvivalaita, ryhävalaita, harmaavalaita, sadoittain hylkeitä, maitovalaita, hanhia, lunneja, liitäjiä sekä sellainenkin erikoisuus kuin mustajalka-albatrossi. Kamera ja kiikari roikkui kaulassa koko matkan aikana. Yhtenä erikoisuutena nautittiin myös sääoloista. Kuten aluksen kokenein merikarhu, jäännavigaatori Duke Snider totesi: "Olette onnekkaita, ei täällä tällaista säätä ole juuri koskaan." Aurinko paistoi ja sää oli tyyni koko matkan ajan.

Ennen matkaa tapasin yhden eläkkeellä olevan merikapteenin, joka kuului, millaiselle reissulle olin osallistumassa. Ohjeeksi hän kertoi, että varaa mukaan väljät housut, sillä ruoka on Nordicalla tunnetusti erinomaista ja sitä on paljon. Näin oli! Aamupala, lounas, kakkukahvit, päivällinen sekä aina ruokaa täynnä oleva jääkappi edesauttoivat, ettei ruoan suhteen tullut koti-ikävää.

Mitä sitten tällaisesta matkasta sai irti ammatillisessa mielessä? Ensinnäkin pääsimme matkustamaan läpi

Jäänmurtaja Nordica yritti välttää kovaa monivuotista merijäää, mikä tarkoitti, että välillä aluksen oli palattava samaa reittiä pitkin helpommille vesille.

luoteisväylän, joka on itsesään äärimmäisen hienoa. Hyvin harva maailmassa on tehnyt saman matkan. Nyt luoteisväylän varrella olevat paikat ja paikannimet merkitsevät minulle jotain. Itselleni oli myös yllätys, kuinka vähän tiesin arktisesta merenkulusta ja siihen liittyvästä Suomen arktisesta osaamisesta, kuten jäänmurtaja Nordican jäänmurtamiseen liittymättömistä tehtävistä sekä miehistön vankasta kokemuksesta arktisella alueella toimimisesta. Suomen arktinen osaaminen perustuu pitkälti arktiseen merenkulkuun, ja nyt tämä tietämättömyys on paikattu.

Matkan aikana koettiin myös sellainen kummallinen ilmiö, miten olla kahdeksan päivää ilman internetiä, puhelinyhteyttä ja sähköpostia. Kaikki tavallinen työskentely pysähtyy, matkablogin ja Facebookin päivitykset jäävät julkaisematta, sähköposti ei kulje. Laiassa tämä on tuttu ilmiö: "Aika on ainoastaan sinun omasi." •

TIEDEVIESTINTÄ osaksi tutkimusta

Laajempien yleisöjen saavuttaminen on nykyään varsin haasteellista, vaikka toisinkin voisi olettaa. Naked Approach -hankkeessa tähän haasteeseen on kuitenkin pyritty vastaamaan hyödyntämällä viestinnässä aktiivisesti sosiaalisen median kanavia.

Naked Approach -hanke on Tekesin strateginen tutkimusavaus, joka on ollut käynnissä kolmisen vuotta. Hankkeen avulla pyritään pääsemään eroon näytöistä kehittämällä ihmislähtöisiä toimintatapoja ja yhdistelemällä teknologiaa esteettisemmin.

– Teknologian kehitystä ei voi pysäyttää, mutta sitä voi suunnata. Teknologian tulisi olla läsnä mutta kaunistaa ja piilossa, visioi Lapin yliopiston teollisen muotoilun professori ja hankkeen vetäjänä toimiva Jonna Häkkilä.

Lapin yliopisto on päässyt hankkeen kautta hedelmälliseen yhteistyöhön eri teknologiapartnereiden kanssa. Teknologiavisioiden toteuttaminen on yleensä varsin pitkälinen prosessi, mutta yliopiston muotoiluosaamista hyödyntämällä Naked Approachissa on saatu teknologiavisioita suhteellisen nopeaan tahtiin esille prototyyppien muodossa. Hanke on ollut myös kahdesti mukana Milanon designviikolla.

Omat vahvuudet ratkaisevat

Naked Approach -hankkeessa on yhteensä kuusi partneria, joiden kesken jakaantuu myös viestintävastuu – jokaisen tehtävänä on huolehtia näkyvyydestä. Projekteissa on tärkeä hakea kulloisellekin kokoonpanolle luontevia tapoja tuottaa aktiivisesti viestintäsisältöjä. Häkkilä kantaa Lapin yliopiston puolelta päävastuun Naked Approachiin liittyvästä viestinnästä ja pyrkii olemaan mahdollisimman aktiivinen sosiaalisessa mediassa.

– Itselleni on luontevinta tuottaa sisältöjä Facebookiin. Sosiaalisen median eri kanavien käyttö määrittyy pitkälti sen perusteella, kenelle mikäkin kanava on luontevin väylä viestiä aktiivisesti. Omien vahvuuksien kautta mennään.

Osa hankkeen viestinnästä kulkee myös Lapin yliopiston kautta, kuten esimerkiksi näyttelyistä tiedottaminen.

– Meidän tulisi tavoittaa suuria yleisöjä, mutta resurssit ovat usein kuitenkin rajalliset. Näkyvyyden kannalta on hyvä, että viestinnän osalta meille on tarjolla myös organisoitu kanava, kiittelee Häkkilä.

Häkkilästä on tärkeää, että yliopisto pääsee mukaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja onnistuu sitä kautta herättämään esimerkiksi nuorison kiinnostuksen opiskelupaikkana. Olennaista onkin pohtia sitä, missä kanavissa ihmiset liikkuvat ja miten heidän mielenkiintonsa herätetään.

Viestinnän kenttä on muuttunut nopean tiedonvälityksen myötä merkittävästi, mikä tulisi ottaa huomioon myös tiedeviestinnän puolella. Naked Approachilla on jonkin verran videomateriaalia, mikä on oiva väline tiedeviestinnän popularisoinnissa. Videoiden tekemiseen tulisi Häkkilän mukaan panostaa tulevaisuudessa enemmän, sillä nykyään viestinnässä on tähän liittyen melko vahvoja vaatimuksia.

– Videoiden on oltava tiiviitä, laadukkaita ja nopeasti tuotettuja, Häkkilä summaa.

Professori Jonna Häkkilä hyödyntää tiedeviestinnässä omia vahvuuksiaan.

Tiedeviestintä ei ole erillinen saareke

Naked Approachin viralliset tiedotteet kulkevat hanketta johtavan VTT:n kautta, mutta muuten sosiaalisen median viestinnässä on luotettu pitkälti tutkijoiden aktiivisuuteen. Tämä on tosin asettanut omat haasteensa sisältöjen tuottamisen ja toteuttamisen kannalta. Demos Helsingin päätehtävänä on huolehtia hankkeen nettisivujen päivityksestä ja siitä, että sivuille saadaan relevanttia sisältöä. Naked Approachilla on lisäksi oma blogi, jonka tekstien editoinnista ja julkaisuista Demos Helsinki on huolehtinut.

– Olemme esimerkiksi laatineet yhteiset blogiaikataulut ja suunnitelleet blogiteksteille otsikoita, jotka on sitten osoitettu tutkimusryhmille tai tutkijoille, kertoo Johannes Mikkonen, joka työskentelee tutkijana Demos Helsingissä.

Tiedeviestintää tarkastellaan usein omana alueenaan, mutta Mikkonen korostaa, että tiedeviestintä tulisi ottaa osaksi tutkimustyötä vaikkapa blogin pitämisen kautta. Naked Approachin yhteydessä blogitekstejä on levitetty myös sosiaalisessa mediassa – Facebookissa, Twitterissä ja Redditissä. Eri kanavissa tulisi pystyä ilmaisemaan monimutkaisempiakin kokonaisuuksia populaarimmin kiinnittäen erityistä huomiota ydinviestien muotoiluun.

– Jos mietitään teknologian kehitystä tulevaisuudessa, on tärkeä pystyä luomaan laajempia verkostoja erityisesti yritysmaailman suuntaan. Näkyvyys ja relevanttien aiheiden esiin nostaminen on olennaista tutkimuksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden näkökulmasta. Myös rahoitustrendi on sellainen, että tutkimuksia on pystyttävä suuntaamaan entistä laajemmille sidosryhmille, Mikkonen pohtii.

Sosiaaliseen mediaan vahvasti asettunut nopeatempoinen viestintä on luonut uusia mahdollisuuksia myös tiedeviestinnän näkökulmasta tehden siitä relevantimpaa ja merkityksellisempää. Tämä tarjoaa väylän tutkijoille kasvattaa omaa asiantuntijaprofiliaan omalla nimellä viestimisen kautta. Kun tutkimuksia saadaan lisäksi asetettua yhteiskunnalliseen kontekstiin, kasvaa samalla akateemisen tiedon arvostus. •

TUTKIJANA MEDIASSA

KUVAT ANNA MUOTKA

AITO KIINNOSTUS ilahduttaa RAKKAUSPROFESSORIA

KAARINA MÄÄTTÄ

Vararehtori, kasvatopsykologian professori, kasvatustieteiden tiedekunta

Mielenterveyslehden toimittaja keksi antaa minulle ”rakkausprofessorin” tittelin. Vaikka tiedän tittelin herättäneen yliopistopiireissä kielteisiäkin mielikuvia ja hömppään leimautumista, olen arvoniemestä iloinen ja ylpeä. Miten paljosta olisinkaan jäänyt vaille, jos olisin karttanut minulle suotua rakkausprofessorin asemaa: kymmenet luennot, tv- ja radiokanavien keskusteluohjelmat, haastattelut ja yleisön kiinnostus ovat ilahduttaneet ja kannustaneet.

Toki julkisuudessa on arvaamattomat puolensa. Tiedotusvälineen muoto vaikuttaa eri tavoin tiedonvälitykseen. Radio ja televisio vaativat nopeita ja teräviä lauseita. Lehtihaastattelussa voi taustoittaa asioita perusteellisemmin, jolloin se voi vaatia myös ison työpanoksen: selvität ja pohdit asiaa, vastaat mitä moninaisimpiin kysymyksiin, tarkistat tekstin ja korjaat sitä. Lopulta teksti voi lyhentyä muutamaksi yleisluonteiseksi lauseeksi. Yllätys voi olla jutun kokonaisilme ja käytetty kuvamateriaali, kuvatestit sekä jutun otsikointi.

Haastattelua tehtäessä ei aina voi tietää, mitä kaikkea jutun helmoissa on – viihteellistyvässä tiedonvälityksessä kuvitukseksi ja huvitukseksi. Itselläni ei ole montaakaan kokemusta siitä, että oma asema tutkijana olisi joutunut outoon valoon. Päinvastoin, olen kokenut aitoa kiinnostusta ja arvostusta tutkimustietoon.

Mediaa ja tutkijoita yhdistää tiedon kanssa työskentely. Tiedotusvälineen edustaja katsoo asioita yleisönsä näkökulmasta ja tutkija tutkimusalueestaan käsin. Kaikkea ei voi sanoa eikä kaikkea voi kirjoittaa. Tutkijan kannalta merkittävää on toimittajan kyky kohdentaa asia olennaiseen sekä säilyttää herkkyytensä tutkijan näkemyksille.

Droonijuristilla OLISI MUUTAKIN ANNETTAVAA

Mielikuvat elävät sitkeästi: ”ensivaikutelma on usein, kuten sanotaan, lopullinen vaikutelma”. Huomaan tämän sekä työssäni että vapaa-ajalla. Nimittäin ihmiset, jotka jotenkin tuntevat minut, ottavat aina puheeksi lennokit eli droonit. Kuulen jatkuvasti uusista sovelluksista, kuten homeaurioiden seurannasta, teollisuusalueiden valvonnasta ja lääkkeiden kuljetuksesta haja-asutusalueilla. Konfliktista kiinnostuneet tuttavat saattavat ottaa puheeksi viimeisimmät drooni-iskut tai kehityksen autonomisessa sotateknologiassa.

Syntynyt mielikuva kertoo osaltaan median merkityksestä. Niinä harvoina kertoina, kun olen julkisesti aukonut päätäni tai minulta on pyydetty kommenttia – Yleen, Kalevaan, Lapin Kansaan tai Lapin ylioppilaslehteen – ovat aiheena olleet droonit. Viimeksi tässäkin lehdessä esiteltiin juuri drooneja koskevaa selvitystäni. Siispä minusta on salakavalasti tullut jonkin sortin drooni-ihminen, vaikka kirjoitan väitöskirjaa aivan muusta aiheesta, valtioiden ilmaherruudesta.

En valittele osaani. Droonit ovat selvä haaste ilmailuoikeuden perinteille, ja niistä riittäisi paljon kirjoitettavaa. Samoin mielelläni vastaan kaikenlaisiin pyyntöihin ja näin osallistun pienellä panoksella yliopiston kolmannen tehtävän toteuttamiseen. Toisaalta aika ajoin pohdin, ajanko osallistumisellani itseni ”yhden asian asiantuntijaksi”. Droonit ovat kuitenkin pelkkää teknologiaa ja siten hyvin kaukana niistä poliittisesti kiinnostavista teemoista, jotka muutoin minua puhuttelevat.

MIKKO HUTTUNEN

Tutkija,
oikeustieteiden tiedekunta

KUN TUTKIJAJA pelkää TUTKITTAVIENSA PUOLESTA

Aika ajoin joudumme lukemaan uutisia henkirikoksista, joissa mies on tappanut entisen kumppaninsa. Tilanteisiin liittyy usein eroti-
lanne ja mustasukkaisuutta. Useimmissa tapauksissa henkirikoksen kohteena on nainen ja sen tekijänä mies.

Nämä henkirikoksen kohteeksi joutuneet naiset voisivat olla tutkimusinformantteja. Uutisia lukiessani mietinkin, olikohan kuollut nainen yksi tutkimukseeni osallistuneista.

Tutkimukseni kiinnostuksen kohteena on naiseen kohdistuva eron jälkeinen vaino. Eroti-
lanne luo merkittävän riskin väkivaltaisessa parisuhteessa eläville naisille, ja naisen lähteminen väkivaltaisesta parisuhteesta voi äärimmillään johtaa henkirikokseen.

Tutkimusaineistoni pursuaa vainon kohteena olevien naisten kuvauksia mitä brutaaleimmista entisen kumppanin teoista ja absurdeista tilanteista, joihin he ovat joutuneet. Tiedän, että media olisi näistä kiinnostunut ja aineksia olisi sensaatiohakuiseen kirjoittamiseen. Tutkijalla on kuitenkin eettinen ja moraalinen vastuu suhteessa tutkittaviinsa ja tutkimus-
aiheeseensa. Useat naisten kuvailemat tilanteet olenkin jättänyt meidän kahden välisiksi.

Toisinaan pohdinkin, mikä vastuu minulla on tutkijana, ettei meidän tarvitsisi lukea parisuhteissa tapahtuneista henkirikosuutisoinneista. Ainakin se, että tutkimalla voin lisätä tietoa aiheesta, vaikkon henkirikoksia pystykään ehkäisemään.

ANNA NIKUPETERI

Tutkijatohtori, yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Kylähullututkija ON OPPINUT PELIN SÄÄNNÖT

Ensimmäisen kosketuksen mediaan sain jo graduvaiheessa, kun kylähulluja käsittelevä työ herätti tutun toimittajan kiinnostuksen. Radiojuttu tuli ulos samoihin aikoihin gradun kanssa, ja sen

PÄLVI RANTALA

Yliopistonlehtori, yhteiskuntatieteiden tiedekunta ja kasvatustieteiden tiedekunta

jälkeen olinkin sitten pitkään ”se kylähullututkija”. Sen jälkeen olen antanut haastatteluja lehtiin, radioon ja televisioon liittyen päivien nukkumiseen, työelämän kehittämiseen, tohtorien työttömyyteen ja sukupuolten tasa-arvoon. Juttupyynnöistä olen kieltäytynyt vain pari kertaa, jos olen kokenut, etten ole aiheen asiantuntija.

Haastattelupyynnöt liittyvät yleensä tiettyyn julkaisuun, ja jostain syystä pyynnöt tulevat aina silloin, kun on muutenkin kiire. Kerran annoin puhelinhaastattelua samalla, kun juoksin palaveriin loskassa ja tuiskussa. En koskaan löytänyt juttua lehdestä.

Kohtaamiseni median kanssa ovat useimmiten olleet mukavia, ja parhaimmillaan hyvä toimittaja löytää aiheeseen tulokulman, jota itsekään ei ole tullut ajatelleeksi. Joskus olen miettinyt, miten tulenarkojen ajankohtaisten aiheiden kanssa työskentelevät kollegat jaksavat jatkuvat kommentointipyynnöt ja kritiikin. Sen olen myös oppinut, ettei kannata lukea lehtijuttuihin liittyviä nettikeskusteluja – ei ainakaan lauantai-iltana hetkeä ennen kirjan julkaisujuhlaa.

Juttujen tekeminen mediaan vaatii aina rajamista. Joskus sydäntä särkee, kun lopullisessa jutussa on murto-osa siitä, mitä toimittajan kanssa puhuttiin, ja oma ääni tuntuu katoavan parin sitaatin taakse. Se on kuitenkin osa tätä peliä.

tuokio

arktisessa

Vastoin yleistä luuloa
Rovaniemellä ei aivan koeta
kaamosaikaa sen tarkan
määritelmän mukaan, sillä
vuoden pimeimpänäkin päivänä
voi auringon nähdä kapuavan
juuri ja juuri horisontin
yläpuolelle, sulattaen heikolla
lämmöllään yön aikana ikkunaan
muodostuneet kuurankukat.

Teksti & kuva

SANTERI HAPPONEN
Näyttelytekniikko,
Arktikumien tiedekeskus,
Lapin yliopisto

LOTTA NYKÄNEN opiskelija, graafinen suunnittelu, taiteiden tiedekunta, Lapin yliopisto

NIITÄ ILMAN ET TÄÄLLÄ PÄRJÄÄ

Nimittäin ystäviä. Olin viikonloppuna junalla matkalla Lakimiespäivään, kun jäin kuuntelemaan ehkä noin nelikymppisten naisten keskustelua. Nämä viisi naista olivat selvästi menossa tyttöjen reissulle ja jutuista päätellen he ovat tunteneet kouluajoista asti. Viime näkemisestä oli aikaa, mutta nyt koko porukka oli taas kasassa ja he olivat yhdessä lähdössä jonnekin ulkomaille. Siinä kerrattiin viime matkaa, lasten kuulumisia, entistä lentopalloporukkaa ja nuoruuden ihastuksia. Keskustelusta tuli minulle ihana olo, olin iloinen heidän puolestaan. Minullakin on oma tyttöporukkani ja sydämestäni toivon, että olemme noin kahdenkymmenen ja vielä viidenkymmenenkin vuoden päästä.

Nämä tytöt ja monta muuta tärkeää ystävää löysin täältä yliopistosta. Siksi olenkin sitä mieltä, että totta kai kaikki olemme täällä hakemassa sitä tutkintoa ja niin pitääkin olla. Mutta silti tärkein asia, mitä täältä saamme, on ihmiset. Älkää ymmärtäkö väärin, oikeustieteiden opiskelu on ollut haaveeni ala-asteelta asti ja tulen olemaan äärimmäisen ylpeä tutkinnostani, kun sen joskus saan. Pääsen sen avulla ammattiin, josta olen aina haaveillut. Opiskeluajoista ei kuitenkaan jää mieleen tentit ja opintosuoritukset vaan ihmiset, joiden kanssa kahlasit sen kaiken läpi.

OUTI VALTONEN

blogi

Opiskelijaelämää
Lapin yliopistossa
lapinyliopisto.blogspot.fi

Kasvatustieteen ja kulttuurihistorian opiskelija Olli Häyrynen toimii opintojensa ohessa elokuvakerho Rovaniemen Cineman puheenjohtajana. Se on vuodesta 1962 toiminut yleissivistävä kulttuuriyhdistys, jonka tavoitteena on edistää elokuvakulttuuria ja tuoda tarjolle valtavirtatuotannosta poikkeavaa katsottavaa. Kerho ei ole virallisesti yliopiston opiskelijatoimintaa, mutta toiminta on opiskelijavetoista – tällä hetkellä valtaosa yhdistyksen hallituksen jäsenistä on yliopistomme opiskelijoita.

Elokuvakerholla on joka lukukausi kahdeksan näytöksen sarja Wiljamissa ja joka torstai ilmainen elokuvailta Hostel Café Kodissa. Tapahtumien ideana on tehdä erilaisiin elokuviin tutustuminen mahdollisimman helpoksi. Alhaiset pääsymaksut ovat ideologinen valinta, josta ei luovuta, ainakaan Häyrysen ollessa puheenjohtajana.

Häyrysen tie elokuvien pariin alkoi yläasteen lopulla, jolloin hän tutustui ohjaaja Dario Argenton tuotantoon. Argenton kauhuelokuvia seurasi Kaurismäen tuotanto ja sitä myötä asia oli selvä, elokuvista tuli Häyrysellä rakkain taiteen muoto.

– Elokuvat antavat mahdollisuuden ajatteluun, katsoessa joutuu rasittamaan päätään, Häyrynen selittää innostuneesti ja jatkaa: – Usein dokumentin ajatellaan sopivan keskustelun pohjaksi, mutta mielestäni fiktiivinen elokuva on parempi sytyke mielipiteiden vaihdolle. Elokuvaa harvoin ohjaa olemaan yhtä mieltä ja näin tulkintoille jää enemmän tilaa. Tämä ei poissulje sitä, että elokuva voi myös olla viihdyttävä kokemus. Audiovisuaalinen kokonaisuus on tunteita herättävä ja esteettinen elämys, kuin maalaus, joka herää eloon.

Elokuvakerho esittää teoksia mahdollisimman kattavalla otteella, yleensä elokuvia pyritään valitsemaan eri aikakausilta ja genreistä. Jokainen elokuva on oman aikansa tuote, mikä lisää katsomisen mielenkiintoisuutta. Häyrysen mukaan kannattaa antaa ainakin yhdelle Rovaniemen Cineman esittämälle elokuvalla mahdollisuus. Kokemus voi avata uuden uran omiin katsomistottumuksiin tai laventaa käsitystä siitä, mitä elokuva on tai voi olla.

ANNA MUOTKA

PILVIKKI LANTELA

Rovaniemen Cinema – rakkaudesta lajiin

OUTI RANTALA

Maisteriohjelmaan kuuluu kenttäkursseja arktisella alueella.

UUSI KANSAINVÄLINEN MAISTERIOHJELMA POHJOISESTA MATKAILUSTA

Lapin yliopistossa käynnistyy uusi kansainvälisen maisteriohjelma Northern Tourism syksyllä 2018. Maisteriohjelmaa isännöi Arktisen yliopiston pohjoisen matkailun temaattinen verkosto. Ohjelmaan sisältyy verkko- sekä kenttäkursseista koostuvat yhteiset opinnot, jotka järjestetään yhteistyössä usean arktisen alueen yliopiston kanssa.

– Ohjelman kautta opiskelijat saavat ensikäden tietoa meneillään olevista tutkimusprojekteista, oppivat viimeisimmistä tutkimustuloksista ja voivat olla myös mukana tutkimusaktiiviteeteissa. Siten opiskelijamme voivat verrata tutkimuksia ja tietojaan laajemmin pohjoisilla alueilla, vaikka opiskelisivatkin verrattain pienessä yliopistossa, kertoo professori Outi Rantala Lapin yliopistosta.

NÄKÖKULMA

TUTKIMUS LÄHEMÄS OPISKELIJOITA

Liian usein tutkimus ja opetus nähdään erillisinä toimintoina. Opiskelijan näkökulmasta näin ei kuitenkaan tulisi olla. Tutkimuksen ja opetuksen tulisi lähentyä toisiaan ja luoda yhteinen rajapinta, joka sallisi tietojen ja taitojen liikkuvuuden niin tutkijoilta opetukseen kuin opiskelijoilta tutkimukseen.

Opiskelijan tulisi oppia oman pääaineensa tutkimuksesta jo ensimmäisenä opintovuonna. Turhan usean oppiaineen poolissa oman pääaineen tutkimuksen osuus on häviävän pieni. Pahimmillaan opiskelija ei tiedä, mitä hänen alansa tutkii ja minkälaiseen tutkimustietoon hänen koulutuksensa perustuu.

Aikaisessa vaiheessa saatu tietämys oman alan tutkimuksen kentästä voisi toimia myös opiskelijoiden innostajana tutkijan uralle. Tutkimuksen saattaminen lähelle opiskelijaa ajantasaistaisi opiskelumateriaaleja ja voisi osaltaan lisätä opintojen työelämärelevanssia. Nämä ovat molemmat asioita, joita opiskelijat ovat kovasti toivoneet opinnoiltaan.

Tutkijat, olkaa rohkeita ja tuokaa tutkimukseen lähemmäs opiskelijoita, jolloin siitä hyötyisi koko tiedeyhteisö.

Puheenjohtaja Matias Kassala ja
edunvalvonta-asiantuntija Antti Eteläaho
Lapin yliopiston ylioppilaskunta

Pulpetin molemmilla puolilla

PASTI OJALA

Tatja Karvonen

Peräpohjolan Opiston rehtori

- on syntynyt Kuusamossa 1974.
- on valmistunut maisteriksi Lapin yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnasta 2001.
- on valmistunut yhteiskuntatieteiden kandidaatiksi 2013 ja suorittaa maisteriopintoja hallintotieteiden oppiaineeseen.
- on toiminut kansanedustajana vuosina 2004–2007.
- harrastaa tennistä, laskettelua pojan kanssa, mökkeilyä ja luontoliikuntaa koko perheen voimin.

Luokanopettajaksi valmistumisen jälkeen Tatja Karvosen työtehtävät ovat pitäneet sisällään niin opettamista kuin johtamista. – Nyt täytyy tuottaa opettajille ja professoreille pettymys, sillä yksikään luento tai opintokokonaisuus ei sinänsä ollut huippukohta. Luokanopettajakoulutuksessa mieleenpainuvimmat muistot liittyvät yhteisöllisyyteen ja yhdessä tekemiseen.

Opiskeluaikana Karvonen toimi aktiivisesti ainejärjestö Lapikkaassa sekä Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liiton puheenjohtajana. Opiskelijoiden yhteisenä ponnistuksena kasvatustieteiden uuteen opinto-ohjelmaan lisättiin, että opiskelija saa opintopisteitä ainejärjestön hallituksessa toimimisesta.

– Valmistumisen jälkeen olin harjoittelukoululla ensin opettajana, ja tämän jälkeen toimin kaksi vuotta Rovaniemen kaupungilla töissä yläasteella. Vuonna 2004 aloitin kansanedustajana, minkä jälkeen aloitin työt projektipäällikkönä. Kävin myös yhden mutkan Helsingissä ja toimin valtiovarainministeriössä ministeri Mari Kiviniemen erityisavustajana.

Erytisavustajana työskentelyn jälkeen Karvonen palasi takaisin projektipäällikön tehtäviin, ennen kuin hän aloitti työskentelyn rehtorina 116 vuotta vanhassa ja Lapin toiseksi vanhimmassa oppilaitoksessa.

Kansanopiston rehtorin tehtävä ei ole perinteistä rehtorin työtä. Karvonen arvioi, että puolet työajasta menee verkostotyöhön ja toinen puolisko koostuu hallinnollisista tehtävistä.

Vuoden kiertokulku määrittelee työtä enemmän kuin yksittäinen päivä. Syksyllä mietitään ensi vuoden toimintasuunnitelmaa sekä talousvuotta, ja vastaavasti keväällä luvassa on tilinpäätös ja toimintakertomukset.

– Kasvatustieteet antoivat hyvän pohjan ymmärrykseen, miten ihminen toimii ja oppii. Toimiessani asiantuntija- ja johtamistöissä olen huomannut, että johtamiseen liittyvät aina ihmiset. Kasvatustieteet ovat antaneet työhön didaktisen ja pedagogisen näkökulman.

Työelämä on täynnä erilaisia projekteja, ja esimerkiksi tuntisuunnitelman pohja on pieni projektisuunnitelma. Karvonen korostaakin pitkän matematiikan tärkeyttä, sillä se antaa valmiuksia työelämään kehittämällä samalla loogista ajattelua ja ongelmanratkaisutaitoja.

JOHAN-EERIK KUKKO

Ruskan ja

Tom Thomsonin viimeiseksi jäänyttä maalausta *The West Wind* (1917) pidetään Kanadan koko taiteen ikonisimpana teoksena.

revontulten maalari

Tom Thomson löysi Kanadan arktisen kauneuden ja saavutti kansallistaiteilijan aseman. **TEKSTI** OSMO PEKONEN

Kanadassa on tänä vuonna muisteltu kansallistaiteilijan aseman saavuttanut Tom Thomsonia (1877–1917), jonka kuolemasta on tasan 100 vuotta.

Tom Thomsonin tarina on arvoituksellinen. Hän oli itseoppinut torontolainen mainospiirtäjä, jolla oli taiteellisia pyrintöjä mutta josta kukaan ei odottanut suuria. Thomson nimittäin oli työnantajansa mielestä tavallaan lahjakas, mutta hän ei osannut kunnolla piirtää ihmistä. Hän kuitenkin muutti heikkoutensa vahvuudeksi ryhtymällä maansa ensimmäisten joukossa ihmiskäden koskemattoman erämaaluonnon ikuistajaksi.

Aika monessa maassa maisemamaalauksen vanhin kerrostuma on kuvannut ainoastaan asuttuja seutuja. Villi luonto koettiin uhkaavana, eikä siinä nähty kauneutta. Meillä karelianistit korottivat Karjalan erämaat kansallistunnon symboleiksi, mutta kesti kauan ennen kuin Lapin luonto saavutti samanlaisen aseman.

Samoin Kanadassa aluksi juuri kukaan ei ollut maallannut asumattomia seutuja. Niiden kauneus piti ensin keksiä. Epäonnistunut mainospiirtäjä Tom Thomson teki vuodesta 1912 alkaen yksinäisiä retkiä Algonquinin kansallispuistoon, joka oli rauhoitettu 1893. Hän samoi li Ontarion korpia jalan ja lumikengillä, meloi järvillä, metsästi, kalasti ja nukkui nuotiotulilla kuin intiaani. Repussa hänellä oli pieniä puulevyjä (8 ½ tuumaa × 10 ½ tuumaa), joihin hän suti impressionistiseen tyyliin näkemiään arktisia aiheita: ruskaa ja revontulia, autioi-

ta erämaajärviä ja lumisia lakeuksia, hirvien vaellusta ja hanhiparvienv syysmuuttoa.

Kukaan ei ollut siihen asti kuvannut Kanadan luontoa niin kuin hän. Viidessä vuodessa hän villin luonnon helmassa maalasi kolmisensataa värikylläistä miniatyyriteosta, jotka mykistivät yleisön. Mutta kun hän kotiteljeessaan Torontossa yritti maalata samoja aiheita öljyväreillä isolle kankaalle, tulokset eivät olleet yhtä hyviä kuin paikan päällä.

Tom Thomsonin maalausretket muuttuivat legendaariseksi. Taiteilijan koettiin elävän arvoituksellisessa yhteydessä Algonquinissa vaikuttavaan luonnon henkeen. Aina kun hän palasi korpivaelluksiltaan, kriitikot odottivat jännityksellä, millaisen mestariteoksen hän jälleen vetäisi repustaan esille.

Viiden vuoden luomistyö päättyi yllättäen, kun Tom Thomson hukkui melontaretkellä 8. heinäkuuta 1917 Algonquinissa. Tapaus jäi selittämättömäksi, ja se sai yli luonnollisen auran. Metsän henkien sanotaan vieneen maalarin. Hänen haamunsa sanotaan vieläkin lipuvan kanootilla Algonquinin sumuisilla järvillä.

Kuolema sinetöi Tom Thomsonin maineen Kanadan kansallistaiteilijana. Hänen jäljilleen Kanadan erämaihin tehtiin taiteellisia pyhiinvaelluksia, ja tehdään vieläkin. Tänä vuonna 150-vuotisjuhlaansa viettävä Kanada on nostanut kansallistaiteilijansa voimakkaasti esille. •

Kirjoittaja on Lapin yliopiston sivistyshistorian dosentti.

Veistokset kuin elossa

TEKSTI PILVIKKI LANTELA
KUVAT ANNA MUOTKA

Kuvanveistäjä Hannele Kylänpään töiden aiheet ovat vaihdelleet elämänvaiheiden mukana mutta käsiala on säilynyt.

Taiteiden tiedekunnan neljännen kerroksen työhuoneen lattialla, peitteiden alla uiskenkelee muiden hahmojen joukossa savesta tehty leikkisä majava. Lisää savea ja hahmoja löytyy pöydältä.

Kuvanveistäjä Hannele Kylänpäälle taiteilijaresidenssi on juhlava tilaisuus irtautua omasta arjesta Helsingissä, jossa hänen varsinainen työhuoneensa sijaitsee. Toiveena on, että aika Rovaniemellä voisi väljentää omaa ajatusmaailmaa ja antaa uusia sytykkeitä tekemiseen.

– Jos ajautuu toistamaan itseään, tekeminen jähmettyy. Täytyy elää ja olla avoin ympäristölle, Kylänpää pohdiskelee.

Neljännen kerroksen työhuone mahdollistaa rauhallisen itsenäisen työskentelyn. Sieltä käsin on myös hauskaa seurata F-siiven elämää ja ihmisiä. Pohjoisessa Kylänpäätä on ilahduttanut myös ympäröivä luonto ja erityisesti Ranuan eläinpuisto, jossa taiteilija on vierailut jo kahdesti.

Eläinhahmot ovatkin Kylänpään töissä toistuva teema. Hän on kuvannut myös paljon ihmisiä – elämänläheisyys sitoo vuosikymmenien tuotantoa yhteen. Töiden aiheet ja taiteellinen näkemys ovat vaihdelleet jonkin verran eri elämänvaiheiden mukana. Opiskeluaikana Kylänpää työsti naishahmoja, omien lasten ollessa pieniä töihin tulivat lapset ja nyt puolestaan eläinaiheet ovat läheisimpiä, kuten työhuoneen saviluonnokset osoittavat.

– Eri elämänvaiheista huolimatta taiteilijaminäni käsiala on säilynyt, Kylänpää sanoo.

Töissään hän pyrkii nostamaan esiin luomiensa hahmojen perusolemuksen. Kylänpää haluaa välittää katsojalle kokemuksen, hetken, jossa veistoksen hahmo on läsnä katsojalle.

Hannele Kylänpää: Äiti-Lappi-patsas (1989)

Hannele Kylänpää

- Syntynyt 1948 Tuusulassa, asuu Helsingissä.
- Valmistui Taideteollisesta korkeakoulusta 1975.
- 1976 Suomen taideyhdistyksen Dukaattipalkinto.
- 2012 Valtion taiteilijaeläke.
- Rovaniemellä Valtakadulla, lääninhallituksen pihalla sijaitseva Äiti-Lappi-patsas (1989) oli Kylänpään ensimmäinen julkinen veistos. Muita julkisia teoksia esillä muun muassa Helsingin Veden pääkonttorin edustalla Ilmalassa ja Sapokan vesipuistossa Kotkassa.
- 16 työtä Jenny ja Antti Wihurin kokoelmassa Korundissa.
- Lukuisia yksityisnäyttelyjä ympäri Suomea.

Pronssi patinoituu kauniisti

Kuvanveisto oli Kylänpäälle valinta ja ajautuminen. Koululaisena Kylänpää osallistui taideleirille, jossa opettajana toimi kuvanveistäjä Liisa Ruusuvaara. Leiriporukasta monet pyrkivät Taideakatemiaan, niin myös Kylänpää.

Kuvanveistossa nautinnollista on selkeä ja tyydyttävä työprosessi, jossa on alku ja loppu. Yleensä Kylänpää työskentelee monia aiheita kerralla. Vain osa kokeiluista päättyy veistokseksi.

Kylänpää käyttää töissään erityisesti pronssia. Pronssi-veistosten työstäminen on monivaiheinen prosessi, joka alkaa metallirungon rakentamisesta. Sen päälle taiteilija muotoilee savesta varsinaisen veistoksen. Saviveistoksesta otetaan kipsimuotit ja lopuksi veistos

valetaan pronssiin. Kylänpää ei itse vala töitään, vaan käyttää valimoita.

– Pronssi on klassinen veistosmateriaali, joka taipuu moneen, se välittää työn tiivistetyn olemuksen ja kertoo paljon. Mielenkiintoista on myös sen patinoituminen ajan kuluessa ja eri säätiloissa.

Kuvanveiston lisäksi Kylänpää maalaa. Maalaus toimii vastapainona kuvanveistolle, jossa ajatuksen pitää olla kiteytetty. Maalauksessa ilmaisu saa olla laveampaa.

Kylänpää valmistui Suomen Taideakatemiasta 1975 ja toimi Taideteollisessa korkeakoulussa opettajana vuoteen 1984, jonka jälkeen hän siirtyi vapaaksi taiteilijak-

si. Uran varrella tärkein tunnustus on ollut vuosiapurahat, joita Kylänpäälle on myönnetty. Niiden avulla hän on pystynyt pitämään säännöllisesti näyttelyjä ja olemaan taiteilijana läsnä muille.

– Oma työ valuu hukkaan, jos sitä ei pääse esittelemään muille.

Taiteilijaeläke myönnettiin Kylänpäälle vuonna 2012. Eläkkeelle siirtyminen ei ole kuitenkaan tarkoittanut taiteen tekemisen hiipumista.

– Elämä joka tapauksessa pyörii taiteen ympärillä ja olisi vaikeaa kuvitella elämää ilman työhuonetta, Kylänpää toteaa.

Edelleen Kylänpää siirtyy arkiamuina työhuoneel-

leen. Hän on tottunut työskentelemään yksin ja nauttii siitä. Taiteilijana ihaninta ja raskainta on ollut se, että saa itse päättää kaikista asioista. Oma tekemistä pitää suunnitella ja oman tekemisen rytmittäminen vaatii itsesekuria. Sen palkintona on kuitenkin taiteilijan vapaus.

Työtä ei tarvitse lähteä tekemään inspiraatiosta tai valmiista visiosta käsin, vaan tehdessä inspiraatio ja oivallus löytyvät luonnostaan. Veistosta aloittaessaan Kylänpää ei yleensä tiedä, millainen lopputulos on, vaan mielikuva rakentuu työstämisen aikana.

– Se on mieluisinta, kun saa tehtyä jotakin sellaista, mitä ei itse osannut alussa kuvitella, Kylänpää naurahtaa. ●

Sosiaalityön oppeja LAPISTA NEPALIIN

Viimeiset opiskelijat valmistuivat kansainvälisestä sosiaalityön maisteriohjelmasta.

TEKSTI **TEEMU LOIKKANEN** | KUVAT **KRITI VAIDYA & ANJALI SHAKYA**

Lapin yliopistossa on viimeisen kymmenen vuoden ajan voinut opiskella Comparative Social Work -maisteriohjelmassa, joka on toiminut Barents Cross Border Universityn alla yhteistyössä sekä Oulun yliopiston että pohjoisvenäläisten yliopistojen kanssa. Maisteriohjelman tarkoituksena on nimensä mukaan edistää vertailevaa tutkimusta sosiaalityössä. Ohjelman suunnitellut professori Kyösti Urponen jäi eläkkeelle 2008 mutta palasi vetämään ohjelmaa pari vuotta sitten.

– Muutamalla opiskelijalla oli vaikeuksia gradujensa kanssa ja luullakseni minut haluttiin mukaan, koska minulla on niin paljon kokemusta gradujen ja väitöskirjojen ohjaamisesta, Urponen kertoo.

Koko ajatus sosiaalityöstä saattaa olla aivan erilaista riippuen siitä, mistä opiskelijat tulevat.

– Perhekäsitykset, sosiaaliset ongelmat tai päihdeasiat eroavat suuresti eri maiden välillä. Olin itse aiemmin Venäjä-yhteistyössä ja Tallinnassa professorina 12 vuotta sekä 2 vuotta Liettuassa. Tämä tapahtui 90-luvulla

siirtymätalouden aikoihin. Painotin opetuksessani sitä, ettei sosiaalityön malleja voi suoraan viedä eri maihin, vaan täytyy kehittää tutkimusta ja luoda sen pohjalta omia malleja. Uskonnot ja niiden asema vaihtelevat, arvojärjestelmät ovat erilaisia. Yhteisiä eettisiä näkökohtia ja periaatteita toki ilmenee eri uskonnoissa.

Vähän ihmisiä ja raikas ilma

Viimeisinä koulutusohjelmasta valmistuivat Nepalin Kathmandusta kotoisin olevat Kriti Vaidya ja Anjali Shaky. He päätyivät Suomeen koulutusjärjestelmän hyvän maineen ja ystävän suosituksen perusteella. Ainoa kriteerit täyttävä englanninkielinen sosiaalityön koulutus löytyi Rovaniemeltä.

– Ensimmäisenä Rovaniemellä kiinnitti huomiota ihmisten vähäinen määrä, erittäin organisoidut järjestelmät Nepaliin verrattuna ja raikas ilma, Vaidya muistelee.

– Kokemus oli aivan uusi mutta erittäin hyvä. Erilainen kulttuuri ja revontulet kiinnittivät huomion. Ihmi-

set, joita tapasimme, olivat todella ystävällisiä ja avuli-
aita, Shaky lisää.

– Yhteisöt ovat Nepalissa paljon tiiviimpiä, niin että ihmiset tietävät toistensa asioista. Suomessa saimme olla rauhassa. Toisaalta jos jotain paha tapahtuu, niin Nepalissa kaikki tietävät ja ovat heti apuna. Molemmissa on omat hyvät puolensa, mutta tiivistä yhteisöllisyyttä olemme kaivanneet kotoa.

Niin opiskelu kuin ajatukset siitä, mitä sosiaalityö on, näyttäytyivät Suomessa kovin erilaisina.

– Nepalissa ulkoa tuleva paine on paljon kovempaa. Täällä on enemmän vapauksia valita kurssinsa tai se, mihin keskittyy, emmekä ole niin riippuvaisia opettajista. Nepalissa suurin osa tiedosta tulee opettajilta, mutta täällä opiskelimme paljon itsenäisemmin artikkeleita lukien ja esseitä tehden. Kotimaassamme sosiaalityötä ei ole vielä edes tunnustettu ammattina, Shaky ja Vaidya kertovat.

Suunnitelmissa kotiinpaluu

Valmistumisen jälkeen naiset suuntaavat vielä työharjoittelujaksolle Liettuan Kaunasiin, jossa he työskentelevät kaupungin sosiaalipalvelukeskuksessa tutustuen esimerkiksi lasten parissa tehtävään sosiaalityöhön.

– Haluaisin etsiä töitä Suomesta, mutta kielitaito on ongelma, Shaky miettii.

Molemmat aikovat todennäköisesti hakea työpaikkaa kotimaastaan. Kriti Vaidyalla on jo oma kansalaisjärjestö, jonka puitteissa on mahdollista hakea rahoitusta projekteihin. Myös Shaky uskoo oman järjestön olevan hyvä tapa työllistää itsensä. Tulevaisuudessa he toivovat pääsevänsä työskentelemään erityisesti lasten parissa.

Suurin ongelma Nepalissa on naisten mukaan poliittisen vakauden puute, jolla on monia vakavia seurauksia. Myös luonnonilmiöt ovat koetelleet maata viime aikoina.

– Tällä hetkellä on ollut pahoja tulvia, pari vuotta sitten maanjäristys. Ihmiset eivät saa tarpeeksi apua ja tukea hallinnolta, ja olosuhteet ovat huonot. Lapsityövoima ja -avioliitot, kadulle joutuminen ja jopa ihmis-
kauppa ovat lasten kokemia ongelmia.

Vaidya tutki gradussaan kouluissa tehtävää sosiaalityötä, jota Nepalissa ei ole olleenaan. Miten tilanteet hoidetaan ilman sosiaalityöntekijää? Tutkimustulokset osoittavat, että koulusosiaalityölle olisi Nepalissa suuri tarve.

Shaky tutki sitä, miten Unicefin lapsiystävällisen koulun ohjelmaa toteutetaan Nepalissa.

– Kun olin itse koulussa, pelkäsin usein enkä nauttinut olostani siellä. Olin inspiroitunut ja yllättynyt siitä, miten asiat ovat Suomessa. Monet asiat Nepalissa ovat lapsiystävällisen ajattelun mukaisia, mutta on useita asioita, joihin kaivataan parannusta. Esimerkiksi ruumiillista rangaistusta käytetään yhä joissain kouluissa.

”Professori Kyöstiä” vuolaasti kehuvat naiset pääsivät viimeisinä ohjelmasta valmistuneina lähes yksityisopetukseen.

– Joskus kaipasimme sitä, että olisi ollut enemmän luokkatovereita, mutta kesäkoulu oli loistava. Siellä oli 19 opiskelijaa eri maista, keskustelimme monista aiheista ja asioista, Shaky kertoo.

Ainakin näiden kokemusten perusteella vaikuttaisi siltä, että kansainvälisen sosiaalityön ohjelma kannattaisi jossain muodossa toteuttaa uudestaan. ●

Ammatit murroksessa

Mihin kuluu jopa 70 prosenttia tutkijan työstä? ProSoc tutkii ammattien muutosta erityisesti korkeakoulutuksen, terveydenhuollon ja sosiaalityön aloilla.

TEKSTI TEEMU LOIKKANEN | KUVITUS HILJA PALONIEMI

Professori Timo Aarveaara avasi ProSoc-tutkimusryhmän järjestämän seminaarikustelun ajatuksia herättävällä ja provosivallakin väitteellä. Hänen mukaansa jopa 70 prosenttia tutkijan työstä on tänä päivänä rahoittajien ja kustantajien kanssa toimimista. Tätä ei välttämättä edes tunnusteta työkseen. Rahoitushakemuksia puuretaan öisin ja viikonloppuisin, yksinään hampaat irvessä. Laaja-alaisen tutkimusryhmän yhtenä tavoitteena on helpottaa tätä prosessia. Luonnontieteellisellä puolella työskennellään useimmiten monitieteellisissä tutkimusryhmissä ja samaa on enenevässä määrin alettu odottaa myös yhteiskuntatieteiltä.

– On kuin yrittäisimme pärjätä joukkuelajissa yksilöurheilijoina. Vuoden välein tehtävät persoonalliset rahoitushakemukset muuttuvat eksistentiaalisiksi, yliopistonlehtori Petri Koikkalainen kuvailee ongelmaa.

– Enää ei ole olemassa sellaista itsenäistä ammattia, jossa kaikki tehtäisi itse. Rahoituksen hankkiminen on osa tätä työtä ja meriitti itsessään eikä vain välttämätön paha. Kun haut tapahtuvat infrastruktuurin tai ryhmän kautta, ne eivät personoidu henkilökohtaisiksi voitoiksi ja tappioiksi. Ryhmätyöskentely täytyy arkipäiväistä. Ne, jotka ovat onnistuneet haisuissa, auttavat muita, Aarveaara lisää.

Bioetiikka ja tulevaisuus

ProSoc käsittelee muutosta myös bioetiikan näkökulmasta, ja tutkimusryhmään ovat liittyneet kansainvälisesti merittävät Salla Saxén ja Heikki Saxén. Monikulttuurisuus tuo uusia eettisiä lähtökohtia terveydenhuollon alalle, jossa on tapahtumassa monia muitakin uudistuksia. Esimerkiksi yksilöllisen geneettisen profiloinnin avulla voidaan räätälöidä hoitosuunnitelmia.

Nämä asiat linkittyvät yhteiskunnalliseen tulevaisuuden tutkimukseen eli futurologiaan. Lapin yliopistossa ainetta opettava Mika-Petri Laakkonen peräänkuuluttaa informaatioteknologian filosofiaa, jossa otetaan huomioon eettiset ja moraaliset näkökulmat uusiin innovaatioihin. Pelkät tekniset edistysaskeleet eivät ole kaikki kaikessa.

– Lisätty todellisuus ja hologrammit tulevat, meillä ei vain vielä ole niihin käyttöliittymiä, toisin kuin älypuhelin kohdalla. Virtuaalitodellisuuden vuorovaiku-

tusta kannattaisi alkaa tutkia taiteiden tiedekunnassa, sillä tietääkseni näitä asioita ei tutkita vielä missään. Tässä on mahdollisuus olla edellä muita, Laakkonen kannustaa.

Avoimen datan puolesta

Tutkimusryhmän tavoitteena on ottaa kansainvälisen kärjen käytännöt avoimen datan ratkaisuihin, jotka ovat kuuma peruna tieteen kentällä.

– Entisaikana tutkija saattoi raataa kolme vuotta työhuoneessa ja saatuaan tutkimuksen valmiiksi harkitsi aineiston julkaisemista. Nykyään käsitellään usein dataa, joka on jo valmiiksi netissä. Aineistoja voitaisiin siis yhteiskäyttää jo tutkimusvaiheessa. Näin saisimme välineitä siihen, että tietäisimme yhteiskunnasta yhä laajemmin. Tällaista tietoa tarvitaan enemmän kuin

koskaan, Aarveaara kuvailee.

ProSocilla on työn alla aineisto, jossa arvioidaan olevan 140 000 vastaajaa vuoden 2018 lopussa. Siitä on tarkoitus tehdä avointa dataa soveltuvin osin. Ensin on kuitenkin tehtävä paljon mekaanista työtä, jotta data saadaan käytettävään muotoon.

– Meteorologiassa on hyviä esimerkkejä avoimen datan toteutuksesta, jossa tiedot eivät ole käyttäjille ymmärrettävissä muodossa. Yhteiskuntatieteissä tehdään käyttöliittymät ja ai-

neiston dokumentaatio menetelmillä, joiden avulla aineisto on aidosti käyttäjän hallittavissa, Aarveaara kertoo.

Sopiva sijoituspaikka kaikelle tietomäärälle olisi Lapin yliopiston oma portaali, joka toimisi tiedeyhteisön alla. Opiskelijatkin voisivat käyttää samoja aineistoja esimerkiksi tutkielmissa, jolloin he olisivat konkreettisesti mukana ajankohtaisissa tutkimuksissa.

– Jos immateriaalisia oikeuksia ei loukata, yhteiskäyttö on kaikkien etu. Alkuperäinen tutkimusryhmäkin saisi maininnan, kun aineistoja käytetään uudessa paikassa.

Aarveaaran ja ryhmän tavoitteena on löytää korkeakoulu yhteisöstä aina asian parhaiten osaava kollega.

– Kun saamme mainetta, että Lapissa tehdään asiat hyvin, saamme uskottavuutta täältä tuleviin rahoitushakemuksiin ylipäätään, Aarveaara uskoo. •

PROSOC

- Monitieteellinen pohjoisten yhteiskuntien professiotutkimuksen ryhmä.
- 450 000 euron rahoitus Lapin yliopistolta.
- Toimintaan kuuluu TEKESin ja yritysten rahoittama 500 000 euron älykkään liikkumisen uudet palvelut -hanke.
- Tutkii ammattien muutosta erityisesti korkeakoulutuksen, terveydenhuollon ja sosiaalityön aloilla.
- Johtajana professori Timo Aarveaara.

HOKKAREIDEN HUUMAA

Sunnuntaisin Ritva Jääskeläinen suuntaa jäähallille, sitoo hokkarit jalkaansa ja painaa kypärän päähänsä. Edessä on 50 minuuttia kaukalopalloa.

– Tämä on ainakin semmoinen harrastus, jossa ei mieltä työsioita.

Ritvan harrastus lähti liikkeelle leikkimielisestä ”äidit vastaan pojat” -jääkiekko-ottelusta. Äitien joukossa oli tuttava, joka pelasi kaukalopalloa. Hän kiinnitti huomiota Ritvan luistelutaitoihin ja houkutteli tätä kokeilemaan lajia.

– Lähdin mukaan, mutta eka kerta oli aivan hirveä. En ollut koskaan luistellut hokkareilla. Lensin vähän väliä mahalleni!

Uudella tavalla luistelu oli aluksi haastavaa kaunoluistimiin tottuneelle. Luistelutaustansa ansiosta Ritva pääsi verrattain nopeasti keskittymään itse peliin. Hän viehättyi lajista, jossa on jotakin erilaista muihin liikuntamuotoihin verrattuna. Kaukalopallosta täytyy liikkua nopeasti paikasta toiseen, minkä takia myös hyvä yleiskunto on tärkeää. Hikoilulta ei voi välttyä, vaikka jääkiekkoon verrattuna laji on kevyempi.

Pelitulanteessa huomio keskittyy ensisijaisesti pallosta taisteluun ja tiiviiseen yhteistyöhön muiden pelaajien kanssa. Otteluiden välissä pelaajien roolit kiertävät, joten pysyviä jakoja ei ole. Kaikki pääsevät pelaamaan vuoroin sekä puolustajina että hyökkääjinä. Parasta on kuitenkin hyvä tiimihenki ja ryhmän huumorintaju.

– Laji ei tunnu pakkopuurtamiselta, kun tiimiläisten kanssa on mukavaa. Matsissa innostuu ja taistelee pallosta ihan tosissaan. Samalla tulee huomattua liikuttua.

Harrastejoukkue Team Keskiketterät on ollut osa Ritvan elämää jo 15 vuoden ajan. Tänä vuonna jäsenet juhlistavat joukkueen 25-vuotispäiviä.

Naisten joukkueen ikähaitari on laaja. Nuorin pelaajista on 18-vuotias ja vanhin jää pian eläkkeelle. Ikäerosta huolimatta pelaajat tulevat hyvin toimeen keskenään. Joukkueessa on tällä hetkellä viitisentoista jäsentä, mutta uusillekin pelaajille on kysyntää.

– Jos laji kiinnostaa edes vähän, niin suosittelen kokeilemaan!

TIINA UKKOLA

kotisivu

RITVA JÄÄSKELÄINEN

Sisustus- ja tekstiilimuotoilun opettaja

<http://kaukalopallo.skrl.fi>

Yleistä tietoa kaukalopallosta.

ANNA MUOTKA

eskon
puumerkki

HALUAMME OSAKSI AKATEEMISTA YHTEISÖÄ

1 § Opiskelijoilla on luovia ajatuksia, ideoita ja avauksia, jotka etsivät nykyistä avoimempia foorumeita. Jos niitä ei ole tarjolla, vuotaa intellektuaalista potentiaalia herkästi muualle. Olisiko mahdollista, että mielenkiintoa ja potentiaalia osoittaneet opiskelijat pääsisivät jo perustutkintovaiheessa mukaan tutkimustiimeihin ideoimaan, tutkimaan ja kirjoittamaan? Mukaan pääseminen luonnollisesti edellyttää, että on valmis näkemään vaivaa ja tavoittelemaan erinomaista.

2 § Kuinka yliopisto rekrytoi opiskelijoiden parhaimmiston? Mistä nousevat kyvyt löytävät uralleen parhaan mahdollisen alustan? Jos akateemiselle uralle mieltä, olisi julkaisujen saaminen ja ylipäätään julkaisemiseen liittyvän logiikan oppiminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa oleellista. Voisiko oma opinnäytetyö liittyä aidosti hankkeeseen tai julkaisuun, jotta tehty työ päätyisi muuallekin kuin pöytälaatikkoon?

3 § Resurssien vähydestä puhutaan. Melko iso osa opetushenkilökunnan työajasta kuluu toissijaisten asioiden organisointiin ja käytännön järjestelyihin. Motivoitunut opiskelija toivoo myös yliopistoyhteisöltä keskittymistä itse asiaan.

4 § Eihän yliopistolle ole käymässä niin, että yleiset teoreettiset painotukset ja tutkimukselliset agendat ovat siinä määrin sulkeutuneita ja valmiiksi ajateltuja, ettei uusille aloitteille tai uudelle ajattelulle anneta tilaa? Tiedämme, että yliopisto yleisen ihanteen mukaisesti edustaa kriittisyyttä, rakenteiden tunnistamista ja toisinajattelua. Mutta kriittisyyskin voi olla normatiivista. Onko diskursiivisesta käänteestä tulossa uusi positivismi?

Voiko tutkimuksessa olla todellista tilaa uudenlaisille avauksille, vai onko tutkimuskysymysten noudatettava aina tuttua logiikkaa?

5 § Yliopiston idea ei tulisi pelkästään olla se, että kurseista päästään läpi. Itse kurssien sisältö ja oppiminen ovat suoritusmerkintöjä tärkeämpiä. Haluamme, että yliopiston kurssit herättävät meissä teoreettisen intohimon ja tutkimisen nälän. Tämä ei tarkoita, että haluamme kilpaila parhaista suorituksista – haluamme ylittää itsemme, saada tunnustuksen ja löytää paikkamme osana elävää akateemista yhteisöä.

6 § Työelämässä koemme haasteena sen, että akateemista panostamme ei arvosteta tai ymmärretä. Päädyimme tekemään työksemme asioita, joihin yliopistotutkinto antaa vain muodollisen pätevyyden mutta joissa akateemiset sisällöt tuntuvat vierailta. Juuri tästä syystä toivomme, että yliopistoyhteisö sisältäisi riittävän määrän akateemisia ja tutkimuksellisia kannustimia vastapainoksi muun yhteiskunnan pragmaattisille tarpeille.

Haluamme, että yliopiston kurssit herättävät meissä teoreettisen intohimon ja tutkimisen nälän.

KAKSI OPISKELIJAA

Teksti julkaistaan poikkeuksellisesti nimimerkillä.

ELIISA LESKISENOJA

POSITIIIVISEN PEDAGOGIIKAN TYÖKALUPAKKI

PS-kustannus, 2017

Tekijän kommentti:

”Tutkimusvuoteni positiivisen pedagogiikan parissa oli itselleni sekä ammatillisesti että henkilökohtaisesti käänteentekevä. Haluan tällä kirjallani levittää eteenpäin sitä iloa ja energiaa, jota koimme oppilaitteni kanssa. Samalla toivon rohkaisevani yhä useampaa opettajaa ja kasvattajaa tutustumaan positiivisen pedagogiikan periaatteisiin ja mahdollisuuteen tehdä koulutyöstä entistä myönteisempää, merkityksellisempää ja menestyksekkäämpää.

Kirja on rakennettu käytännönläheiseksi työkalupakiksi, josta löytyy paljon konkreetteja, tutkimusperustaisia työvälineitä oppilaiden ja ilon hyvinvoinnin edistämiseksi. Samalla saattaa löytyä uusia innostavia keinoja myös omien voimavarojen ja työilon tukemiseen.

Positiivisen pedagogiikan järkähtämättömänä visio on lisätä hyvää maapallolla – ja löytää sitä jokaisesta lapsesta. Toivon, että kirjallani voin omalta osaltani edistää tämän tärkeän tavoitteen toteutumista ja innostaa mahdollisimman monta lukijaa mukaan hyvinvointitalkoisiin.”

ELIISA LESKISENOJA

Positiivinen pedagogiikka on eri puolille maailmaa levinnyt kasvatuksellinen ote, joka alkaa saada vähitellen jalansijaa myös Suomessa. Tietojen ja taitojen opettamisen lisäksi positiivinen pedagogiikka pyrkii vahvistamaan oppilaiden hyvinvointia, vahvuuksia sekä osaamista ja onnistumista.

Eliisa Leskisenojan kirja keskittyy positiivisen pedagogiikan käytänteisiin, joita opettaja voi noudattaa opetustyössään. Tämä työkalupakki pohjautuu Leskisenojan omassa koululuokassaan toteuttamaan yhden lukuvuoden mittaiseen väitöskirjatutkimukseen. Leskisenoja kehitti luokassaan oppilaiden iloa ja hyvinvointia edistäviä konkreetteja harjoitteita. Myös oppilaiden vanhemmat osallistuivat aktiivisesti lukuvuoden toimintaan.

Perusopetuksen uusi opetussuunnitelma korostaa oppilaiden hyvinvointia, vahvuuksia ja osallisuutta sekä koulutyön yhteisöllisyyttä. Kirja antaa näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

MINÄ SOIN – MUN ČUOJAN. KIRJOITUKSIA NILS-ASLAK VALKEAPÄÄN ELÄMÄNTYÖSTÄ

Taarna Valttonen ja Leena Valkeapää (toim.)
Lapland University Press, 2017

Nils-Aslak Valkeapää eli Áillohaš (1943–2001) oli yksi merkittävimmistä Suomen saamelaisista kulttuurivaikuttajista ja monipuolinen taiteilija. Uudessa kirjassa Valkeapäää tarkastellaan ensimmäistä kertaa niin kirjailijana, muusikkona, kuvataiteilijana, teatterintekijänä kuin alkuperäiskansa-aktivistina. Áillohašin elämäntyön mittavuus ja ajankohtaisuus hämmästyttää edelleen.

Kirja on tarkoitettu kaikille, joita kiinnostaa Nils-Aslak Valkeapään taide ja toiminta. Se tarjoaa kiinnostavaa tietoa myös yleisemmin pohjoisesta ja saamelaisuudesta.

KANNEN KUVA: JAAKKO HEIKKILÄ

NÄKYVÄKSI SEPITETTY MAA

Mari Mäkiranta, Ulla Piela ja Eija Timonen (toim.)
Kalevalaseuran vuosikirja 96, 2017

Ympäristöä, tilaa ja paikkaa on mahdollista tarkastella suomalaisuudesta kertovina visuaalisina esityksinä. Nykykulttuurissamme on tarve ja mahdollisuus tuottaa suomalaisuuteen myös traditiosta poikkeavia katsomisen tapoja ja uudenlaisten visuaalisten tilojen suunnittelua.

Teoksessa esitellään, millaisten arvovalintojen, kuvakulmien, lähestymis- ja katsomistapojen seurauksina Suomi-kuvat ovat syntyneet. Kirjoittajat tekevät tulkintoja katsomiseen ja havaitsemiseen liittyvien valintojen vaikutuksesta Suomi-kuvaston syntymiseen, muutoksiin ja merkityksiin.

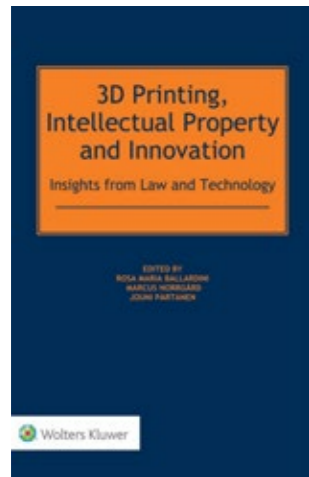
PERUS- JA IHMISOIKEUSTUTKIMUKSESTA SUOMESSA – ASiantuntijoiden näkemyksiä

Assi Harkoma
Ihmisoikeuskeskuksen sähköinen julkaisu, 2017

Ihmisoikeuskeskus on julkaissut kaikkien aikojen ensimmäisen selvityksen perus- ja ihmisoikeustutkimuksen tilasta ja tulevaisuudesta Suomessa. Selvitys toteutettiin yhteistyössä Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistöoikeuden instituutin kanssa, joka on osa Lapin yliopiston Arktista keskusta.

Yleisellä tasolla asiantuntijat arvioivat perus- ja ihmisoikeustutkimuksen tilan hyväksi. Tutkimuksen arvioidaan olevan kuitenkin suhteellisen kansallista, minkä vuoksi tutkijoiden toivotaan tulevaisuudessa tuottavan enemmän kansainvälisen tason julkaisuja.

3D PRINTING, INTELLECTUAL PROPERTY AND INNOVATION: INSIGHTS FROM LAW AND TECHNOLOGY

Rosa Maria Ballardini, Marcus Norrgård ja Jouni Partanen (toim.)
Kluwer Law International, 2017

Teos käsittelee 3D-tulostamista henkisen pääoman, innovaation, lainsäädännön ja teknologian näkökulmista. Terminä 3D-tulostus viittaa ohjelmistopohjaisiin tekniikkoihin, joilla virtuaalinen malli tuoteistetaan fyysiseksi esineeksi.

Kirjan taustalla on suomalaisten yliopistojen johtama tutkimus, jota tekivät yhteistyössä lainsäädännön, muotoilun ja tuotantotekniikan asiantuntijoiden muodostama kansainvälinen ryhmä sekä joukko merkittäviä teollisuuden toimijoita.

EXPERIENCES OF INCLUSION AND WELFARE SERVICES AMONG FINNISH SÁMI WITH DISABILITIES

Liisa Hokkanen
Nordic Welfare Center, 2017

Saamelaisuutta käsittelevästä tutkimuksesta on puuttunut vammaisia käsittelevä tutkimus. Tuore julkaisu osoittaa, että hyvinvointipalveluiden kyky toteuttaa yhtä aikaa YK:n vammaisten oikeuksien sopimusta sekä alkuperäiskansaoikeuksien julistusta on heikko.

Vammaisten erityisiin palvelutarpeisiin ja elämäntilanteisiin vastaaminen on satunnaista ja kiinni yksittäisten työntekijöiden valvutuneisuudesta. Vammaispalveluita tuotetaan lähes yksinomaan suomeksi, ja erityispalveluita saa vain suomenkielellä.

EXPERIMENTING FADS, FINNISH ART-EDUCATION DOCTORAL STUDIES – AN INNOVATIVE NETWORK FOR PHDS

Kevin Tavin ja Mirja Hiltunen (toim.)
Aalto ARTS Books, 2017

Suomalaisen kuvataidekasvatuksen tohtorikoulutusverkostoon kuuluvat Aalto-yliopisto, Lapin yliopisto ja Jyväskylän yliopisto. Kirjan esseet kuvaavat yliopistojen henkilökunnan, väitöskirjatutkijoiden sekä kansainvälisten tutkijamentoreiden verkostoa ja yhteistyötä, jonka tehtävänä on ollut vahvistaa nykytaidekasvatuksen tutkimuksesta käytävää keskustelua. Esseissä tarkastellaan kuvataidekasvatuksen tutkimuksen tilaa, sen kehittymistä Suomessa sekä pohditaan tohtorikoulujen tulevaisuutta.

väitökset

Toimittanut JOHAN-EERIK KUKKO
Julkaisumyynti www.ulapland.fi/julkaisut Väitösuutiset www.ulapland.fi/vaitokset

MINNI HAANPÄÄ 16.9.2017

Event co-creation as choreography:
Autoethnographic study on event volunteer knowing

Vapaaehtoiset ovat usein merkittävä sosiaalinen ja taloudellinen sidosryhmä erilaisten tapahtumien ja festivaalien toteutuksessa ja kävijäkokemusten luomisessa. YTM Minni Haanpää tarkastelee väitöskirjassaan vapaaehtoisten tietoa ja sen ilmenemisen muotoja tapahtuma- ja festivaaliympäristöissä. Haanpään väitös sijoittuu markkinoinnin ja tapahtumatutkimuksen keskusteluihin.

Haanpään tutkimustulokset perustuvat kokemukselliseen aineistoon, jonka hän on kerännyt työskentelemällä vapaaehtoisena suomalaisilla festivaaleilla ja tapahtumissa yli kymmenen vuoden ajan. Lisäksi aineistoon kuuluu muun muassa muiden vapaaehtoisten kokemuksiin perustuvia tutkimusta varten kirjoitettuja kertomuksia, internetistä kerättyjä vapaaehtoistarinoita sekä video- ja valokuvamateriaalia.

Vapaaehtoisille yhdessä työskentely ja siinä tuotettu tieto muodostaa usein tärkeän osan tapahtumaelämästä. Tapahtumavapaaehtoisten johtamiseen tutkimus suosittaa ”kaaosta huomioivampia” johtamismenetelmiä sekä yhteisöjohtamista, joka luo kaikkia arvostavaa ilmapiiriä.

YHTEISKUNTATIETEIDEN TIEDEKUNTA

MARIA HAKKARAINEN 14.10.2017

Matkailutyön ehdot syrjäisessä kylässä

YTM Maria Hakkarainen tarkastelee väitöskirjassaan matkailutyön ja -kehittämisen näkökulmista, mitä tapahtuu, kun syrjäisessä kylässä ryhdytään kehittämään matkailua. Sodankylän Lokassa toteutetun toimintatutkimuksen aikana osallistujat tuottivat työpajoissa tietoa kylän ja matkailuelinkeinon kehittämisestä. Lisäksi Hakkarainen keräsi aineistoa havainnoimalla, haastattelemalla, ajankäyttöpäiväkirjoilla ja kyläkyselyllä. Tutkimuksen perusteella luonnon rytmit ja paikalliskulttuurin tehtävämaisemat määrittävät matkailutyön ehdot ja sisällön. Matkailutyö kiinnittyy olemassa oleviin elinkeinoin, ja tuotteiden ja palveluiden sisällöt halutaan yhdistää paikalliseen luontoon ja kulttuuriin.

YHTEISKUNTATIETEIDEN TIEDEKUNTA

ANU MAIJALA 27.10.2017

Arvokas sukupuoli: Sukupuolen merkitys yhteisluomisen arvonmuodostusprosessissa

YTM, KTM Anu Maijalan väitöskirjassa tarkastellaan sukupuolen merkitystä osana palvelukohtaamisessa rakentuvaa arvonmuodostusprosessia. Tutkimus on tehty autopalvelutaloissa, joissa voimakas maskuliininen kulttuuri nostaa esille sukupuoleen liittyviä jännitteitä. Tutkimuksen aineistoa varten Maijala haastatteli autokauppojen asiakaspalvelijoita sekä myyjiä. Lisäksi myyjät ja kuluttajat ovat kirjoittaneet tarinoita eläytymismenetelmää hyödyntäen. Tutkimuksen perusteella toimijoille rakentuu yhteistoiminnallisessa vuorovaikutuksessa sukupuolittuneita positioita, jotka mahdollistavat ja rajoittavat toimintaa.

YHTEISKUNTATIETEIDEN TIEDEKUNTA

SATU TASKINEN 27.10.2017

“Ne voi opita toisilta” – kasvatustieteellinen design-tutkimus maahanmuuttajaoppilaiden osallisuutta edistävästä luokkakäytänteistä

KM Satu Taskisen väitöskirjassa tarkastellaan design-tutkimuksen keinoin osallisuutta edistäviä luokkakäytänteitä ja seurataan maahanmuuttajaoppilaiden osallisuutta yhden lukuvuoden ajan. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että maahanmuuttajaoppilaille on tärkeä löytää luokasta avainhenkilö, jonka avulla hän saattaa päästä vuorovaikutukseen ryhmän kanssa ja alkaa edetä kohti ryhmän keskiötä.

Opettaja ei voi pakottaa oppilasta osallisuuteen, mutta hän voi verrattain pienin toimin luoda osallisuuden tavoittelun mahdollistavia tilanteita. Tutkimuksessa luodun design-mallin mukaan tärkeintä on pysähtyä kuuntelemaan oppilasta, kannustaa tätä yhteistyöhön ja ryhmäyttää luokkayhteisöön jo silloin, kun oppilaan kielitaito on auttava. Osallisuus mahdollistaa suomen kielen oppimisen ikätovereilta.

KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA

TOMI TUOMINEN 3.11.2017

The European Constitution and the Eurozone Crisis: A Critique of European Constitutional Pluralism

Euroopan unionin perussopimusten mukaan jäsenvaltiot ovat tasa-arvoisia unionin edessä. OTM Tomi Tuomisen väitöskirja tuo esiin, kuinka erot jäsenvaltioiden kansallisissa perustuslaeissa johtavat kuitenkin siihen, että jotkut kansalliset tuomioistuimet pystyvät osallistumaan suoremmin vuoropuheluun unionin tuomioistuimen kanssa kuin toiset.

Tutkimuksen johtopäätös on, että kansallisten tuomioistuinten vaikutusmahdollisuuksia unionin kehittämiseen tulisi vähentää, sillä ne eivät omaa tarvittavaa demokraattista oikeutusta vaikuttaa koko unionin kehityssuuntaan. Euroopan unionin tuomioistuin on se toimielin, minkä pitäisi viimesijaisesti ratkaista pluralismista aiheutuvat ongelmat. Vain näin voidaan taata jäsenvaltioiden yhdenvertaisuus unionissa.

OIKEUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA

EMMA PATRIGNANI 17.11.2017

Otherness, Pluralism and Context – Underground Issues in Comparative Legal Studies

Oikeusvertailun maisterin Emma Patrignanin artikkeliväitöskirjan mukaan oikeusvertaileva tutkimus nostaa esiin useita tärkeitä teoreettisia kysymyksiä. Tutkija liittyy oikeustieteen filosofian, yhteiskuntatieteiden, epistemologian ja antropologian aineksiä. Toiseus, pluralismi ja konteksti muodostavat teoreettisen pohjan, jonka perusteella vertailija tekee metodologiset valintansa. Väitöskirjan mukaan vertailevuutta tulisi tarkastella tieteellisenä toimintana, joka pohjautuu kompleksisuusteoriaan ja joka pohtii epistemologisesti itseään.

Patrignanin tavoitteena on lisätä yleistä tietoutta reduktionismiin ja yksinkertaistamiseen liittyvistä riskeistä. Hän osoittaa, että on tarpeen ymmärtää vertailun kohteena olevat lait ja kiinnittää huomiota vertaajan eettisiin lähtökohtiin.

OIKEUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA

VEERA KINNUNEN 24.11.2017

Tavarat tiellä. Sosiologinen tutkimus esinesuhteista muutossa.

YTM Veera Kinnunen tarkastelee väitöskirjassaan arkista elämää esineiden kanssa. Hän ottaa lähtökohdakseen kokemuksen kotien tavarapaljouden jatkuvasta lisääntymisestä. Hän tutkii nykyihmisen esinesuhdetta tarkentamalla katseensa muuttoon eräänlaisena esinesuhteen murroskohtana. Tutkimus osoittaa, että tavaroiden yhä kasvava määrä ei ole vain yksittäisten kotien ongelma vaan myös yhteiskunnallisesti kiperä kysymys.

Kinnusen tutkimus osallistuu keskusteluun kestävästä kiertoyhteiskunnasta, jossa uusiutumattomat raaka-aineet kiertävät suljetussa kehässä ja tavaroita lainataan, korjataan ja uusiokäytetään. Kiertoyhteiskunnassa omistajan hoivasuhde esineeseen ei pääty siihen, kun esine menettää välillisen arvonsa. Kinnunen peräänkuuluttaa myös jätteen kunnioittamista hoivanaiheena.

YHTEISKUNTATIETEIDEN TIEDEKUNTA

Lapin yliopisto ja Lapin AMK loivat yhteisen kansainvälisen markkinointibrändin

Lapin korkeakoulukonsernissa on kehitetty ja lanseerattu yhtenäinen brändi Lapin korkeakoulujen kansainvälisen koulutustarjonnan markkinoinnille. Jatkossa kansainvälinen opiskelijarekrytointi ja -markkinointi tullaan tekemään Lapin korkeakoulujen yhteistyönä.

#defineland-brändi mahdollistaa kansainvälisten opiskelijoiden osallistamisen sosiaalisen median sisällöntuotantoon. Kampanjasivu kokoaa sosiaalisen median kanavat yhteen paikkaan ja antaa informaatiota hakijaa askarruttaviin kysymyksiin. Se esittelee valittavissa olevat koulutusohjelmat ja ohjaa hakemaan niihin.

Lapin yliopisto koulutti lappilaisia naisjohtajia

Lapin yliopiston koulutus- ja kehittämisspalvelut on täydennyskouluttanut kaksikymmentä lappilaista yksityisen sektorin tai julkishallinnon naisjohtajaa. Koulutusohjelman tavoitteena oli edistää lappilaista elinkeinoelämää kehittämällä alueen naisjohtajien osaamista ja verkostoitumista. Koulutusohjelma tarjosi naisille tukea ja kannustusta johtotehtävissä toimimiseen sekä uralla etenemiseen.

Koulutusta räätälöitiin opiskelijoiden taustaorganisaatioiden tarpeista käsin, mikä mahdollisti koko organisaation osaamisen ja alueen liiketoiminnan kehittymisen. Koulutus rakentui lähiopetuspäivistä, etäopiskelusta sekä käytännönläheisistä kehittämis- ja opiskelutehtävistä.

Koulutusohjelman vastuopettajina toimivat professori Susan Meriläinen ja yliopistonlehtori Pikka-Maaria Laine. Naisjohtajien eMBA-koulutuksen rahoitti Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus Euroopan sosiaalirahaston tuella.

Opettajien ja opiskelijoiden digitaalisia valmiuksia kehitetään

Sámi allaskuvlan ja Lapin yliopiston yhteisprojekti kehittää opettajankouluttajien, harjoittelukoulujen opettajien, opettajaopiskelijoiden sekä kasvatustalan opiskelijoiden digitaalisia valmiuksia. Hanke on nimeltään "Davvi guovddázis - Digitála oahpahus oahpaheaddjeoahpui – Focus on the North Digital learning for pre- and inservice teacher education" (2017–18).

Valmisteilla on opetuskokonaisuus, jonka tavoitteena on edistää digitaalista osaamista, medialukutaitoa ja kulttuurien vuorovaikutusta. E-oppimisalustalle toteuttava opetuskokonaisuus suunnataan erityisesti Sámi allaskuvlan ja Lapin yliopiston opettajankoulutuksille.

Yhteisprojektiä johtaa apulaisprofessori Pigga Keskitalo Sámi allaskuvlasta. Keskitalo työskentelee Lapin yliopistossa sivutoimisesti erilaisissa hankkeissa ja koulutustehtävissä. Mediapedagogiikan asiantuntijana toimii dosentti, apulaisprofessori Päivi Rasi Lapin yliopiston Mediapedagogiikkakeskuksesta. Yhteisprojektiä rahoittaa Norgesuniversitet.

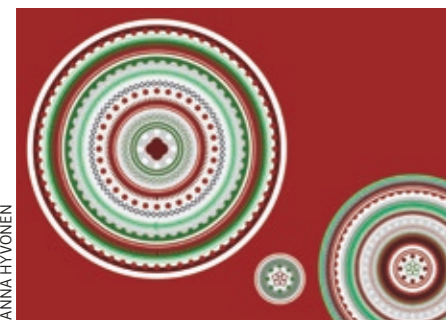

Arktisesta identiteetistä keskustelivat Liisa Holmberg, Joan Kane, Sardaana Savvina, Niillas Holmberg, Anna Stammler-Gossmann ja Rosa Liksom.

Suomen juhlavuoden arktinen päätapahtuma valtasi Rovaniemen

Kansainvälinen Rovaniemi Arctic Spirit -konferenssi pidettiin Rovaniemellä marraskuussa. Kyseessä oli Suomen itsenäisyyden juhlavuoden merkittävin arktinen tapahtuma, joka samalla liittyi tiiviisti Suomen puheenjohtajuuteen Arktisessa neuvostossa. Konferenssiin saapui noin 300 osallistujaa yli 20 maasta keskustelemaan, miten YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutusta voidaan edistää arktisella alueella. Konferenssin järjestivät Lapin yliopiston Arktinen keskus ja Rovaniemen kaupunki.

– Olemme iloisia, että saamme järjestää Suomen itsenäisyyden satavuotishohjelman merkittävimmän arktisen tapahtuman juuri Rovaniemellä, jossa arktinen yhteistyö on saanut alkusysäyksensä lähes 30 vuotta sitten. Nyt kolmatta kertaa järjestettävällä konferenssilla jatkamme ja ylläpidämme tätä niin kutsutun Rovaniemi-prosessin perinnettä, kertoi Rovaniemen kaupunginjohtaja Esko Lotvonen ennen konferenssia.

Pohjoista käsityötä Arktisilla Markkinoilla

Lapin yliopiston Arktinen keskus järjestää joulun alla perinteiset Arktiset Markkinat Arktikumissa, kävelymatkan päässä Rovaniemen keskustasta. Tämän vuoden teemana on pohjoinen käsityö, minkä lisäksi painotetaan luonnon antimia, lähiruokaa ja uusia innovaatioita. Arktisiin Markkinoihin kuuluu myös käsityöpolku, joka johdattelee tutustumaan lähistön käsityöpuuteihin.

Arktiset Markkinat järjestetään 15.–17.12.2017 Arktikumissa Rovaniemellä.

Euroopan arktiset yliopistot sopivat uudesta yhteistyöstä

Viiden arktisen yliopiston edustajat tapasivat Rovaniemi Arctic Spirit -konferenssin yhteydessä laajentaakseen yhteistyötään uuden Arctic Five -verkoston alla.

Alueellinen kumppanuus sai alkunsa Joint Arctic Agenda -aloitteesta Oulussa syyskuussa 2016, jolloin yliopistojen välisestä yhteistyöstä sopivat Luulajan teknillinen yliopisto, Norjan arktinen yliopisto Tromssasta, Oulun yliopisto ja Lapin yliopisto.

Rovaniemellä viidenneksi jäseneksi liittyi Uumajan yliopisto, ja yhteistyöverkoston nimeksi muodostui Arctic Five. Yliopistot tekevät yhteistyötä arktisen Euroopan alueella edistääkseen yhdessä arktista tutkimusta, koulutusta ja tiedonjakoa.

Verkoston ohjausryhmän kokouksessa neuvoteltiin yliopistojen välisen yhteistyön toteuttamisesta. Keskusteluissa mietittiin erityisesti keinoja tukea yhteisiä tutkimusprojekteja, jotka liittyvät keskeisiin arktisiin tutkimusaiheisiin, kuten kaivostoimintaan, terveyteen ja hyvinvointiin, koulutukseen, alkuperäiskansoihin ja aluekehitykseen.

Arktisen muotoilun osaamiskeskus perustettiin

Uusi arktisen muotoilun osaamiskeskus ARCTA tarjoaa asiantuntijuutta, laajan yhteistyöverkoston sekä matalan kynnyksen muotoilupalveluita. Osaamiskeskus toimii ennen kaikkea helposti lähestyttävänä muotoilun tarjoajana, jossa keskeisinä toimijoina ovat innovatiiviset opiskelijat. Se kehittää muotoilun tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa sekä koulutusta Lapin alueella.

Osaamiskeskus toimii Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan alaisuudessa ja tiloissa. Toimitilat pitävät sisällään yhteensä yhdeksän erilaista muotoilulaboratoriota. Lisäksi osaamiskeskukseen kuuluu vuokrattavia startup-toimistotiloja sekä opiskelijoiden ja yhteistyöyritysten hyödynnettävissä oleva muotoilustudio. Yhteistyötä tehdään jatkossa myös Lapin ammattikorkeakoulun kanssa.

Arktinen muotoilu yhdistää ja hyödyntää muotoilun, tieteen ja taiteen keinoja erityisesti arktisen alueen tarpeisiin.

Arktista Vimmaa täytti 20 vuotta

Arktista Vimmaa -elokuvasfestivaali juhli marraskuussa 20-vuotista taivaltaan Rovaniemellä. Arktisen keskuksen tapahtumakoordinaattori Raija Kivilahti on ollut mukana festivaalin järjestelyissä alusta saakka.

– Festivaalin kantavana voimana on ollut koululaisyhteistyö. Olemme halunneet tarjota lapsille mahdollisuuden oppia Pohjoismaiden kulttuurista elokuvien keinoin, Kivilahti kertoo.

Koululaiset kävelevät jonossa Arktikumiin katselemaan elokuvia.

Näyttely tutkii naisia maailman laidalla

Lapin yliopiston taiteellisessa maailman laidalla -tutkimusprojektissa syntyneitä dokumentti-, taide- ja multimediateoksia on nähty useissa kansainvälisissä näyttelyissä. Projektissa tutkitaan taiteen tekemisen ja naisten voimaantumisen välistä suhdetta, ja siinä on mukana lähes sata naista kymmenestä eri maasta.

Naisia maailman laidalla -näyttelyn teokset ovat syntyneet Etelä-Australian takamailla, Suomen Lapissa ja Kuolan niemimaalla työpajoissa sekä taiteilijoiden omien taiteellisten prosessien tuloksena.

Taiteen avulla syrjäseuduilla asuvat naiset voivat työstää ja sovittaa yhteen eri roolejaan taiteilijoina, tutkijoina, ystävinä, vaimoina ja äiteinä. Mestarin identiteetti syntyy käsillä tekemisen taidoista. Tekninen osaaminen, materiaalien hallinta ja yhteys paikalliseen kulttuuriin vahvistavat itsetuntemusta ja auttavat selviytymään muuttuvissa olosuhteissa.

Näyttely on esillä Helinä Rautavaaran museossa Espoossa 7.1.2018 asti.

Leena Raappana-Luiron suunnittelemat postimerkit ilmestyvät tammikuussa

Lapin yliopiston graafisen viestinnän lehtori Leena Raappana-Luiri on suunnitellut vuoden 2018 ystävänpäiväpostimerkit. Ystävyys on valo -postimerkivihko ilmestyy tammikuussa, ja siinä on viisi kotimaan ikimerkkiä.

– Idea postimerkkiin lähti itsestään selvästä sydänmuodosta. Leikkasin haavan lehden sydämen muotoon. Halusin kuitenkin irrottautua tästä ystävänpäivän perinteisestä symbolista niin, että se on kuvituksissa vain lähtökohta, Raappana-Luiri toteaa.

Postimerkkisarja toimii osana Raappana-Luiron valmisteilla olevaa väitöskirjaa, joka koostuu kahdesta taiteellisesta osiosta sekä kahdesta tutkimusartikkelista.

– Tutkin postimerkkien suunnitteluprosessin sisältä käsin, kuinka merkin eri osaset, kuten kuva, typografia ja reunuselementti luovat yhdessä mielikuvia ja merkityksiä, Raappana-Luiri kertoo.

Lappiin luodaan yhdessä perhekeskustoimintamallia

Lapin yliopisto on mukana hankkeessa Perhekeskustoimintamalli Lappiin – integroidut monitoimijaiset palvelut perheille (2017–2018). Tavoitteena on luoda Lappiin koordinoitu perhekeskustoimintamalli, joka vahvistaa perheiden voimavaroja sekä edistää osallisuutta ja hyvinvointia.

Tutkimus toteutetaan sosiaalityön, hallintotieteiden ja kasvatustieteiden yhteistyönä. Siinä ollaan kiinnostuneita lasten, nuorten ja vanhempien kokemuspohjaisesta tiedosta osana palveluiden kehittämistä. Lisäksi tutkimuksessa tarkastellaan eri ammattien välistä yhteistyötä ja yhteistoiminnallista hyvinvointipalveluiden ja -toimintojen johtamista.

Hanketta johtaa sosiaalityön professori Merja Laitinen, ja tutkimustiimissä ovat mukana kasvatustieteiden professori Tuija Turunen, nuorempi tutkija Lauri Lantela, hallintotieteen yliopistonlehtori Jaana Leinonen sekä sosiaalityön tutkijatohtori Anna Nikupeteri ja yliopistonlehtori Kati Kallinen.

Mediapedagogiikka-keskukselle Suomen Akatemian rahoitus kansainvälisessä haussa

Kasvatustieteiden tiedekunnan Mediapedagogiikkakeskus on saanut 357 000 euron rahoituksen Suomen Akatemialta kansainvälisessä yhteisrahoitteisessa kutsuhausassa. Rahoitushaun tavoitteena oli löytää kansainvälisellä tutkimusyhteistyöllä vastauksia ikääntymisen ja väestönmuutosten aiheuttamiin haasteisiin Euroopassa.

Hankkeen nimi on HARVEST – eHealth and Ageing in Rural Areas: Transforming Everyday Life, Digital Competences, and Technology (2018–2020). Hankkeessa tutkitaan ikäihmisten arkea digitalisoituvien palveluiden näkökulmasta. Kiinnostus kohdistuu digitaalisten terveys- ja sosiaalipalveluiden käyttöön sekä palveluiden käytön oppimiseen ja osaamiseen Ruotsin, Suomen ja Italian maaseuduilla.

Hanketta koordinoi Uumajan yliopisto, ja partnereina ovat Lapin yliopisto sekä Milanon katolinen yliopisto. Lapin yliopistosta hanketta toteuttavat yhteistyössä kasvatustieteiden tiedekunta ja yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Hankkeessa tulevat työskentelemään vastuullinen johtaja, apulaisprofessori Päivi Rasi Mediapedagogiikkakeskuksesta, professori Heli Valokivi yhteiskuntatieteiden tiedekunnasta sekä kaksi jatko-opiskelijaa. Tutkimusaineistojen keräämisessä tehdään yhteistyötä Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kanssa.

Yli 500 000 euron Tekes-rahoitus ProSoc-tutkimusryhmälle

Arktisten yhteiskuntien professiotutkimuksen ryhmän (ProSoc) hankkeelle on myönnetty yli 500 000 euron Tekes-rahoitus. Hankkeessa tutkitaan biotunnistusteknologiaan pohjautuvien uusien tuotteiden ja palveluiden käyttöönottoa, innovaatioprosesseja startup-yrityksissä sekä palvelumuotoilun liiketoiminnallisia vaikutuksia. Tutkimusryhmän johtaja, professori Timo Aarrevaara korostaa, että älykkään liikkumisen ratkaisut ja uudet palvelut ovat uusi tutkimuksellinen avaus Lapin yliopistolle.

– KONE Oyj ja VR-Yhtymä Oy ovat merkittäviä globaaleja yh-

teistyökumppaneita ja toimijoita älykkään liikkumisen tutkimuksellisessa tematiikassa. Hankkeessa tuotettu kansainvälinen tietotaito hyödynnetään Lapin matkailussa ja Lapin pk-sektorin ICT-alan yrityksissä, Aarrevaara toteaa.

Design in Smart Mobility Business Services -hanketta rahoittavat Tekes ja Euroopan aluekehitysrahasto sekä KONE OYJ, VR-Yhtymä Oy, Napapiirin Energia ja Vesi Oy, Hotel Santa Claus Oy, Rinteenkulma Avoin Kiinteistöyhtiö ja Rovaniemen Kehitys Oy. Hankkeen toimikausi on 1.1.2018–30.6.2019.

APURAHAT

APURAHOJA OIKEUSTIETEILIJÖILLE

Olga ja Kaarle Oskari Laitisen säätiö on myöntänyt apurahoja Lapin yliopiston oikeustieteilijöille väitöskirjatyöhön sekä tutkijavierailuun.

Säätiö jakoi tutkimusapurahan:

- OTM Mikko Huttuselle kansainvälisen oikeuden väitöskirjatyöhön *Air Sovereignty in International Law*, 20 292 euroa.
- OTM Anssi Kärjelle kauppa- ja prosessioikeuden väitöskirjatyöhön *Piercing the Corporate Veil*, 15 219 euroa.
- OTM, FM Tanja Valkoselle hallinto-oikeuden väitöskirjatyöhön *Sosiaalihuollon muutoksenhakumenettelyn tehokkuus ja asiakkaan tosiasialliset oikeudensaantimahdollisuudet*, 10 146 euroa.

Säätiö jakoi opintoapurahan:

- OTM Tomi Tuomiselle eurooppaoikeuden väitöskirjatyöhön *The European Constitution and the Eurozone Crisis: A Critique of European Constitutional Pluralism* liittyvään tutkijavierailuun Firenzessä (EUI), 4 000 euroa.

Suomalaisen lakimiesyhdistyksen Oivallisen oikeustieteen maisteritutkimuksen palkinto (2 000 €):

- OTM Tiitus Hiivanaiselle Lapin yliopistosta prosessioikeuden tutkielmasta Tuomion purkaminen rikosasiassa syytetyn eduksi.

Suomalaisen lakimiesyhdistyksen pienet apurahat oikeustieteellisen tutkimuksen yleiseen tukemiseen ja kansainvälistymistä edistäviin ulkomaisiin tutkimus- ja opetusmatkoihin:

- OTM Tuukka Vähätalolle väitöstutkimukseen liittyvän lakimiesharjoittelun suorittamiseen Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa 3 000 euroa.

JENNY JA ANTTI WIHURIN RAHASTON APURAHAT 2017

Jenny ja Antti Wihurin rahasto on myöntänyt Lapin yliopistoon kolme apurahaa, yhteensä 29 000 euroa.

- Lapin yliopiston Arktiselle keskukselle arktisen taide-, muotoilu- ja kulttuurisällön toteuttamiseen osana Rovaniemi Arctic Spirit -konferenssia, 5 000 euroa.
- Taiteen maisteri Heidi Hämäläisen väitöskirjatyöhön *Suomalainen ja saksalainen museoyleistyö – Sosiaalisen inklusion määritelmä tulevaisuuden museossa*, 12 000 euroa.
- Filosofian maisteri Virve Inkeri Miettisen väitöskirjatyöhön *Co-creative practices in library services: Case Helsinki City Library*, 12 000 euroa.

Janne Kaisto
varallisuus oikeuden professoriksi

Lapin yliopiston rehtori Mauri Ylä-Kotola on ottanut oikeustieteiden tohtori, dosentti Janne Kaiston varallisuus oikeuden professoriksi oikeustieteiden tiedekuntaan 1.1.2018 lukien.

Kaisto on valmistunut oikeustieteen kandidaatiksi Helsingin yliopistosta 1991, oikeustieteen lisensiaatiksi 1993 ja oikeustieteen tohtoriksi 1997. Kaisto on toiminut siviilioikeuden dosenttina Helsingin yliopistossa vuodesta 1998.

Kaisto on toiminut Helsingin yliopistossa amanuenssina, assistenttina, yli-assistenttina, apulaisprofessorina sekä professorina. Lisäksi hän on ollut vuosina 2014–2016 opetusasioista vastaavana varadekaanina Helsingin yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa.

Sanna Hautala
sosiaalityön professoriksi

Lapin yliopiston rehtori Mauri Ylä-Kotola on ottanut yhteiskuntatieteiden tohtori, dosentti Sanna Hautalan sosiaalityön, erityisesti kuntouttavan sosiaalityön, professoriksi yhteiskuntatieteiden tiedekuntaan 1.1.2018 lukien.

Hautala on suorittanut Lapin yliopistossa yhteiskuntatieteiden maisteritutkinnon 2002 ja yhteiskuntatieteiden tohtorin tutkinnon 2007. Turun yliopiston sosiaalityön dosentiksi Hautala nimitettiin maaliskuussa 2017.

Hautala on aiemmin toiminut johtavana tutkijana Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella, Kriminaalihuollon tukisäätiön toiminnanjohtajana sekä yliopistonlehtorina Lapin yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekunnassa.

Manu Pajuluoma
jatkaa yliopistojen IT-johtajien verkoston puheenjohtajana

Lapin yliopiston tietohallintojohtaja Manu Pajuluoma on valittu suomalaisten yliopistojen IT-johtajien FUCIO-verkoston puheenjohtajaksi toiselle kaudelle. Pajuluoman puheenjohtajakausi jatkuu vuoden 2019 loppuun asti.

FUCIO on Suomen yliopistojen tietotekniikkatoiminnoista vastaavista ylimmistä johtajista koostuva toimielin. Verkosto muun muassa kehittää suomalaisten yliopistojen IT-palveluita, luo uusia ohjeistuksia ja tekee kansainvälistä yhteistyötä. Lisäksi verkosto osallistuu asiantuntijoiden SIG-ryhmiin eli tiettyihin erityisalueisiin keskittyviin ryhmiin, joista useat toimivat yhdessä ammattikorkeakoulujen IT-johtajien AAPA-verkoston kanssa.

Ulla Okkonen
Lapin korkeakoulukonsernin viestintäpäälliköksi

Muutoksia Lapin yliopiston viestinnässä

Lapin korkeakoulukonsernin viestintäpäälliköksi on valittu Lapin ammattikorkeakoulun viestintäpäällikkö Ulla Okkonen ajalle 1.1.2018–31.12.2019. Lapin korkeakoulukonsernin strategian 2020 mukaisesti konsernissa otetaan käyttöön yhteiset palvelut tulossopimuskaudella 2017–2020.

Konsernin viestintäpäällikön keskeisimmät tehtävät ovat Lapin yliopiston ja Lapin ammattikorkeakoulun yhteisen viestintä- ja markkinointiorganisaation rakentaminen sekä korkeakoulujen johtamisviestinnän tuki. Konsernin viestintäpäällikkö toimii myös molempien korkeakoulujen viestintäyksiköiden päällikkönä ja kehittää korkeakoulujen sisäistä viestintää.

Osana uudelleenresursointia Lapin yliopiston viestintäyksikköön perustetaan samalle ajalle tiedeviestintäsuunnittelijan tehtävä, jota hoitaa Johan-Eerik Kukko. Kukko on aiemmin toiminut eri tehtävissä sekä yliopiston että korkeakoulukonsernin viestinnässä.

Lisäksi aiemmin Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituuttiin (MTI) sijoitettu viestintäsuunnittelija Jaana Ojuva siirtyy osaksi Lapin yliopiston viestintäyksikköä, joka huolehtii jatkossa myös MTI:n viestinnästä.

Lapin yliopiston hallituksen, yliopistokollegion ja tiedekuntaneuvostojen vaaleissa äänestettiin vilkkaasti

Lapin yliopiston vaaleissa äänestettiin historiallisen vilkkaasti. Äänestämällä valittiin henkilökunnan edustajat yliopiston hallitukseen, yliopistokollegioon ja tiedekuntaneuvostoihin.

Vaalien äänestysvilkkaus nousi ennätyskelliseksi. Ryhmässä I (professorit, apulaisprofessorit) äänioikeuttaan käytti 55 prosenttia henkilökunnasta ja ryhmässä II (muu henkilökunta) 57 prosenttia. Ryhmässä II oli nousua edellisiin vaaleihin peräti 17 prosenttiyksikköä.

Hallitukseen valittiin Jonna Häkkinen ja Mirva Lohiniva-Kerkelä (ryhmä I) sekä Tapio Nykänen ja Lauri Sievistö (ryhmä II).

Lapin yliopiston ylioppilaskunta valitsi opiskelijaedustajat eri hallinnon toimielimiin. Yliopiston hallitukseen valittiin opiskelijat Matias Kassala ja Iida Nevasalmi.

LYYn edustajistovaalit käytiin täysin sähköisesti

Lapin yliopiston ylioppilaskunnan eli LYYn uusi edustajisto aloitti kaksivuotisen toimikautensa joulukuun alussa. Vaalit käytiin historiallisesti ensimmäistä kertaa täysin sähköisesti.

Edustajistovaaleissa annettiin yhteensä 1 146 ääntä, joista 2 oli tyhjiä. Äänestysprosentiksi muodostui 30,76. Äänestysaktiivisuus nousi selvästi viime kerrasta. Vuonna 2015 äänestysprosentti oli 21,02. Vuonna 2013 äänioikeutta käytti 17,7 prosenttia jäsenistöstä.

Ehdokkaita asetti yhteensä 9 valitsijayhdistystä. Suurimpana edustajistoryhmänä säilyi Artikla, joka piti kaikki kuusi paikkaansa. Seuraavaksi selvästi toiseksi suurimmaksi ryhmäksi nousi YTK:n Superlista neljällä paikallaan. Myös kolmanneksi suurimman paikan edustajistossa ottaa ainejärjestöpohjainen ryhmä Lastukas kolmella paikalla.

Vaalien kolmesta suurimmasta ääniharavasta kaikki kolme olivat Artiklan listalta: Juulia Aholainen 48 äänellä, Harriet Lindfors 38 äänellä ja Juha Kunnas 29 äänellä.

Kaarina Määttä ja Antti Syväjärvi
Lapin yliopiston vararehtoreiksi

Lapin yliopiston hallitus on valinnut kokouksessaan 31.10. koulutuksen vararehtoriksi professori Kaarina Määttä ja tutkimuksen vararehtoriksi professori Antti Syväjärven toimikaudelle 1.1.2018–31.12.2019.

Kasvatustieteiden professori Kaarina Määttä on toiminut kasvatustieteiden tiedekunnan dekaanina vuosina 2002–2008 sekä yliopiston vararehtorina vuodesta 2010 alkaen. Määttä on toiminut Lapin yliopiston ensimmäisenä vararehtorina vuodesta 2017 alkaen.

Hallintotieteen professori Antti Syväjärvi on toiminut Lapin yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekunnan dekaanina vuodesta 2015 alkaen.

Lapin yliopiston edustajat Julkaisufoorumin asiantuntijapaneeliin

Julkaisufoorumin ohjausryhmä on nimittänyt Lapin yliopistosta kuusi henkilöä Julkaisufoorumin asiantuntijapaneeliin kaudelle 2018–2021. Paneelien jäseniksi valittiin yhteensä 235 henkilöä, joista 63 prosenttia on miehiä. Valitut panelistit edustavat kaikkia Suomen yliopistoja ja muutamia valtion tutkimuslaitoksia.

Lapin yliopistosta paneeliin nimitettiin Jukka Jokimäki (Biotieteet I), Susan Meriläinen (Taloustieteet), Merja Laitinen (Sosiaalitytieteet, media- ja viestintätieteet sekä muut yhteiskuntatieteet), Satu Uusiautti (Psykologia ja kasvatustieteet), Timo Aarrevaara (Politiikan tutkimus, hallintotiede ja oikeustiede) sekä Timo Koivurova (Politiikan tutkimus, hallintotiede ja oikeustiede).

hiutaleita

LOTTA VIKARI

Ilmailu- ja avaruus oikeuden instituutin johtaja
Kansainvälisen oikeuden professori,
Oikeustieteiden tiedekunta, Lapin yliopisto

/// Laskemme maanisesti tykkäyksiä ja seuraajia – ja opintosuorituksia, julkaisuja, hankerahoitusta.

ANNA MUIOTKA

TUKKA HYVIN

Dosentti Outi Sarpila väitti taannoin Hesarissa, että ulkonäöllä on väliä. Habitus on käyntikortti ja pääomaa, jolla voi paikata muiden resurssien (sosiaaliset, taloudelliset, kulttuuriset) vajaita. Se voi myös pettää. Kukapa ei olisi tehnyt ensisilmäyksellä päätelmiä, joista faktat ovat kaukana.

Helsingin Taidehallissa pyöri syksyllä Julian Rosefeldtin Manifesto, joka kahloo läpi vaikuttavalla paatoksella taidehistorian manifesteja. Vielä sävädyttävämpää filmi-installaatiossa on Cate Blanchettin roolityö kolmenatoista tyystin erilaisena ihmisenä: risupartapultsari, perheenäiti, uutisankkuri, nukentekijä, leski, koreografi, tutkija...

Brändätyssä maailmassa voi unohtua, että tarinat myös valehtelevat. Ennen kehoitettiin panostamaan sisältöön: moni kakku päältä kaunis, pelkkää silkkoa (piimäpohjainen pettuleivän pikkuserkku) sisältä. Nykyisin tukka hyvin, kaikki hyvin.

Tarinoilla ja visuaalisella ilmeellä myydään – myös yliopistoa. Uudistuneeseen strategiaan perustuva brändityö kuulostaa vähintään nykyaikaiselta, pahimmillaan vedätykseltä. Olemmeko työstäneet informatiivista käyntikorttia vai paikanneet puutteita muussa pääomassa?

Kun vaatteilla koreilevat niin rumat kuin nätit, mistä erottaa toden sadusta? Onko niillä edes eroa? Jo presidentti Kekkonen nimesi omakuvansa näytelmäkirjallisella lainalla ”Niin on jos siltä näyttää”. Presidentti Trumpin totuus taas on vahvasti vaihtoehtoista.

Mitä totuuksia me näemme? Reaaliajassa päivittyvään pintakulttuuriimme sisäinen pääoma ja ulottuvampi aikaperspektiivi istuvat nihkeästi. Ministeriöllisen talouskurin ikeessä yliopistoakin tuppaa vaivaamaan näköalattomuus muihin suuntiin kuin oman navan biorytmeihin.

Laskemme maanisesti tykkäyksiä ja seuraajia – ja opintosuorituksia, julkaisuja, hankerahoitusta. Mittarimme tunnistavat heikosti pidemmän janteen laadulliset ilmiöt, kuten vaivalloisen perustutkimuksen. Yliopiston sivistystehtävä jää lähinnä juhlapuhekuvastoon.

Niin opintopolkuja kuin henkilöstöpolitiikkaa viitoittaa ”tulos ja/tai ulos”, ja tämä tulos lasketaan ensisijassa määrissä. Tieteen kehdoissa kilvoittelun sijaan kiidämme suoritteiden poistoputkessa – osa hallitummin, osa vapaassa pudotuksessa.

Nyky-yliopiston totuus on raha, jonka kielelle tiede vaivoin kääntyy. Tiedettä ei kiinnosta, onko tukka hyvin, vaan mitä sen alta löytyy. Jos löytyy.

P.S. Oheinen kuva on otettu nykyistä puolet lyhyemmällä hiuksilla ja 39 asteen kuumeessa. Aikaa uusintaotokselle ei valitettavasti tähän hätään löytynyt.

Rauhallista
Joulua!

MARKO JUNTILA

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND
PL 122 | 96101 ROVANIEMI

Sopimus 881414

SUOMEN KULTTUURIRAHASTON
Lapin rahaston

APURAHAT 2018 HAETTAVINA 10.1.–9.2.2018

**Suomen Kulttuurirahaston Lapin rahaston apurahojen
haku aika on 10.1.–9.2.2018. Haku tapahtuu verkkopalvelussa
osoitteessa www.skr.fi/apurahanhakija.**

Apurahoja on jaossa 543 000 euroa ja jakovuorossa olevat nimikkorahastot ovat:
*Mikko ja Sirkka Jokelan rahasto, Suoma ja Veijo Kärjen rahasto, Lapin tutkimusrahasto,
Längmanin Yrittäjärahasto I, Martti Miettusen rahasto ja Aino Ylirokasen rahasto.*

Tieteisiin ja taiteisiin on mahdollista hakea kokovuotista apurahaa, jonka suuruus on 24 000 euroa. Laajoihin, maakunnallisesti merkittäviin ja tavanomaista suurempaa rahoitusta vaativiin kärkihankkeisiin voidaan myöntää 40 000 euroa yhtenä tai kahtena apurahana. Visuaalisiin taiteisiin myönnetään ainakin yksi kokovuotinen 24 000 euron työskentelyapuraha.

A.E. Nordenskiöldin -stipendin tarkoituksena on edistää arktisen alueen tutkimusta, ja sitä voivat hakea kaikkien tieteen alojen tutkijat. Stipendi on 24 000 euroa, ja se myönnetään yhdelle henkilölle tai työryhmälle.

M.S. Elomaan rahastosta jaetaan 12 000 euroa saamelaisopiskelijoiden tukemiseksi.

Lasten ja nuorten kulttuuritoimintaan myönnetään vähintään 20 000 euroa. Apurahoja voivat hakea mm. opettajat tai lapsi-, koululais- ja nuorisoryhmien vetäjät. Lasten kulttuuritoiminnassa tärkeänä pidetään lasten osallistumista. Pienin myönnettävä apuraha on 2 000 euroa.

Käsiteltäväksi otetaan hakemukset, jotka on toimitettu hakuohjeen mukaisesti Lapin rahastoon verkkopalvelussa **9.2.2018 klo 16.00 mennessä**.

Lisätietoja osoitteesta www.skr.fi/la

Tiedustelut:

asiamies Marjut Kuusisto, marjut.kuusisto@skr.fi, puh. 050 385 7609
sihteeri Tittamari Marttinen, tittamari.marttinen@skr.fi, puh. 050 321 1784

www.skr.fi/la